

LUCEAFĂRUL

ANUL VIII — Nr. 9 (168) — 24 APRILIE 1965

REVISTA A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

Apare sâmbătă, la două săptămâni — 12 PAGINI — 1,50 lei

STRADA

Cum afirmasem cindva public, in scris, strada mi-i a iubita statornică; are o mie de farmece si genul acela — cind grav, cind superficial — al mișcării, apoi generalizatoarea de a cheluii viciu inepuizabil, spontan, dezordonat si splendid. Merita să-ți faci o artă din a și să-i smulgi farmece, negrăbii, cu o plăcere aleasă; este ideea-stafetă care va insufla această rubrică pe care o inaugurez la Luceafărul, sub semnul primăverii care se proclamă.

Zicem strada simbolic, in sens de mișcare, de substanță umană echivă, surprinsă nemilicuit, pe față, fără să prămilea neapărat noaptea, eseu, schiță de caracter, ci mai degrabă un dialog cu propriile noastre impresii și judecăți. Vom fi receptivi nu numai la faptul lumii inconjurătoare, expresie directă a realității ei, in egală măsură, la faptul lumii interioare, la faptul-idee, care este proiecția celui dinții, esența și sinteza lui. Cu asta punem punct teoretizării, spre a nu fi istoricilor nimicuri. Căci totul e bine și știu că nu este de a relata felurile istoriei ne limbă la creație, ci voluptatea de a observa, studia selectiv, distinge in amalgamul lor înalt al cotidianului momentul cu investitură, semnificativ pentru forța și natura timpului prezent. Instantaneu raștru va sonda tipul omului de acum, alitudinile și reacțiile lui, virtuțile pe care și le construiește in chip deliberat și lucid, conștiința sa in formă.

Cum ne luăm libertatea de a ne inconjura de personaje reale sau inchipuite, după necesități, și cum ne găsim la acest sfârșit de april, inițiuul nostru personal va fi chiar strada, surprinsă in desfășurata manifestare primăvăritească. Pentru că e vorba de Strada inițiuul de Mai, vigoarul personal colectiv al muncitorilor, insuflați de ideea muncii libere, in ambianța unei naturi ce reține-reașta sub incendiul vegetal care ne emolionează profund, adică ne plantează in singe simțușoare parcuri, meri in floare și tinereti neintrebunțate, sub semnul unei neastivele poale de a trăi, a munci, a gândi, a crea, ceea ce este chiar izvorul umanității înecătoare din noi.

La București, primăvara lui 1965 găsește strada in înfățișare efervescentă arhitectonică cu care ne-am obișnuit de acum, dar desigur care se vorbește mult și bine in lume, in sensul că străzile ei aer balcanic din vechea cetate a lui Bucur se modifică spectaculos și continuu, capătă linie, ritm, bun gust, adincime și înălțime, adică un profil cu personalitate și culoarea locală a unei capitale moderne. Arhitecții, zidarii, inginerii constructori nu se vor supăra prea rău dacă in această nouă față a străzii nu vom vedea doar opera lor constructivă, ci însăși fața României de acum, care se autodefiniște pe plan economic și spiritual, spre lauda și îndreptățita mândrie patriotică a unui popor întreg, a Partidului său muncitoresc. Pe a asemenea stradă merită să ai pami tineri in floare, copii la gemuri, scoarele ramănești in culori foarte vii, coborite peste balcoane, și rașia mătăsoasă a steagului arboreal pe zid. Este ceea ce se înfăptuiește in stradă azi, aici, acum.

La Londra, strada aparține „marșurilor de primăvară”, cum sint denumite acele luni colozane de manifestări pentru pace, purtind pancarte cu semnul anti-atomic in umă cu cap primăverii a avut loc vestitul marș al celor 10.000 „spre Aldermaston” ca protest impotriva inarmării nucleare; manifestarea a devenit apoi tradițională, amplasarea și forța ei au scărit an de an, ajungând să antreneze in această ultimă săptămână aproximativ 250.000 de oameni din Anglia, Canada, unele regiuni ale S.U.A., Australia, Noua Zeelandă, Japonia, Suedia, Germania Federală, Elveția, Italia, Franța, Olanda și Belgia. Asadar, pe străzile Europei Occidentale, pe sub arcușile de triumf pe care le construiește general primăvara, evaluatează semnificativ pașii hotărâți și energici ai salilor păcii.

In Vietnam, primăvara a ucis in stradă, strazițele pășiri ale morții, cu care operează militaristii americani, planează mereu asupra țării atlată in veșnică primăvară, lansind bomba cu napalm, cu fostor alb, ori valuri cu gaze toxice, ceea ce stărnește protestul și indignarea popoarelor. Primăvara lui 1965 consemnează, cu gravitate și tragism, in fila istoriei, aceste acte agresive, inscriindu-le la capitolul unor ultime și rușinoase aventuri intervenționist-colonialiste.

Dar străzile lumii, indifferente in ce punct cardinal s-ar găsi, trebuie să rămână proaspete artere ale primăverii arștice, ale edificțiilor țesute spre cer, ale calmului constructiv, ale vieții atlată in liberă manifestare. De Arminendi, puneti urcaea noastră pe scoarta aspră a Terrei și ascultati cum se umple arterele pămîntului cu fluvii amenești, nabila și fundamentală substanță a străzii. Priviți apoi spre cer, să vedeți curcubeiele profilate pe această imensă și limpedă oglindă concavă; in ea se reflectă florile albe, florile roșii, florile galbene, florile de toate culorile ale înfățișării lui de mai, cum de toate culorile e și pielea celor ce formează oceanul amareșt al acestui pămînt, unit — molecule cu moleculă — printr-o solidaritate frățească, de lupă.

POP SIMION

A doua jumătate a lui April.

In pag. a 9-a
**DRUMUL
SPRE SOARE**
de
RADU TUDORAN

Desen de EUGEN MIHĂESCU

FLORENȚA ALBU

Mai

S-a născut, poate-un copil pe apricape,
poate o stea a mării noaptea asta din diagoale,
poate cineva o chemat arborii, pe rădă,
și le-a șters din trunchi, cleva cercuții;
și le-a dat inimii noi,
poate-a pămînt s-a-nfăptit a minune
cu grîul semănai,
că-n zori, acum, toți puii lui
isi latănd botuzile-n strachina cerului —
ori pentru cine
atita lumina,
atita blăndăcie,
zi: bună? —

Trec peste cîmpuri, părăsind tuturor tainelor
din ierburacarele tutului,
din centralele soarelui;

adine
faci:
se petrece minunea vieții, mereu repeta
mă: eu perfectă

Asăzi, in zori,
fetele noastre intorc chipul secretului
ogîndit in noi;
astăzi, in zori,
fetele sintem scoarele —
altfel, de unde atita lumina?
Dacă n-ar fi
măicoma de scrii pămîntului
opnari: latru viață?

MIHAI NEGULESCU

Vers către Partidul meu

De unde sunt, spie care zi mi-l drumul
doar tu cu limpezime vii să-mi spui:
cînd dinșpre vechi durati e viu doar tîmul,
cînd nu mă-nclin in fața zîmănu.
In urma mea — cădări de trei decenii,
noapte — zoriști vii, lătră omurg.
Și-o înfăptire ca pe front, cu Lenin,
spre care vin, spre care ard, spre care urc.
E veșnic nouă clipa învială
cu gîndul meu, ce de la tine-l știu.
O viziă vifioară mă îmbotă,
n-am noaptea-n trup nicicînd, nu am fiziu.
Flutim in univers, optiști de stele,
dar care drum m-ar lumina mai mult
ca pasul prin destinaul țării mele
din care cresc, in care ard, prin care sunt?

ROMANUL ȘI PROBLEMELE SALE ACTUALE

Continuitate și revelație

Din lectura unor timide exegeze, se degajă impresia stranie că romanul românesc de după 1944, romanul realist socialist, s-a născut pe un teren virgin sau, in orice caz, a fost generat in mod spontan de către tumultul revoluționar. Este adevărat că a avut loc o explozie in literatură și, in genere, in arta noastră, consecință firească a unor fundamentale prefaceri sociale. Dar o explozie presupune o acumulare de energie, și in artă această acumulare se realizează încet, in decenii lungi de căutări mistuitoare. Imi îngădui să cred că romanul românesc dintre cele două războaie, in ce are el reprezentativ, a constituit o temelie trainică pentru ceea ce avea să se întimplă după 1944, și se întimplă sub ochii noștri. Noi cei de acum, cei pe care revoluția s-a aflat tineri și am trăit revelația fascinantă a eliberării milioanele de oameni, am fi dărit ca in opera marilor noștri romancieri, proletariatul masa mare a exploatatilor, să fi avut o pondere mai mare. Literatura de problematică nemilicuit proletară este puțină intr-adevăr, dar suficientă ca să anunțe pătrunderea in proza noastră a unui altfel de erou, de un tip cu totul neobișnuit, eroul literaturii realist-socialiste.

Îndelung ținut sub obroc atitor anateme și interdicții, hult, suspectat și censurat, eroul reprezentant al clasei muncitoare, al revoluției, al gloriei țării, mai înaltă, a putut impetuos in paginile noastre. Azi, aceia de entuziasm, graba febrilă de a acorda un spațiu-cît mai

mare acestui erou, de a propulsa cuceririle lui, rămîn titluri de mîndrie pentru romancierii noștri, in ciuda lipsei de adincime a lucrărilor, in ciuda unei insuficiente generalizări și a analizei precare a complexității sociale și de idei. O dovadă că marii noștri prozatori avuseseră intuiția acestor schimbări fundamentale este faptul că din primul ceas ei s-au alăturat ideilor Partidului și acțiunilor lui. Întimpinind dificultăți lesne de înțeles pentru un scriitor vîrstnic, ei s-au apropiat de clasa muncitoare. Netemători de dibuiri și incertitudini, au așezat, alături de eroii de pînă atunci, pe cel nou, încă puțin cunoscut și îndelung nedreptățit. Avind de-a face cu o realitate nouă, firește, literatura acelor ani trebuie judecată ca atare. Dar nu cred că poate fi reconstituită fizionomia epicii, nu poate fi simțit pulsul ei, fără să intri in această literatură. O ciudată aprehensiune s-a născut in conștiința unor critici față de literatura acelor ani. Chiar cînd se urmărește evoluția unui scriitor, se trece in mod ostentativ peste lucrările lui mai vechi, cu aerul că este menajat dacă ele nu sint pomenite. Este o eroare gravă, care, generalizîndu-se, ar lăsa sentimentul unui vacuum a unui spațiu de ani de zile in literatura noastră. Aș putea cita o puzderie de articole in care sint slăvite cărți de care criticul respectiv se rușinează azi. Ce s-a petrecut? Să fi greșiți el atunci altfel de grav, să se fi învelat cu inocență in fața unor bijuterii de sticlă? Sau a ajuns, lășindu-ne pe noi in ignoranță, la un rafinament care, îl așează pe Kafka alături de Balzac? Dacă, însă, Kafka și Joyce sint considerați realiști, fatalitatea de realism se pulverizează, și studiul literaturii devine o înșurire arbitrară de nume și de gusturi.

O judecată marxistă asupra literaturii noastre nu este posibilă cu eludarea a zec și zeci de cărți aruncate in groapa prea încăpătoare a schematismului. Departe de mine de a socoti că tot ce s-a scris este diem de înregistrat și de promovat. Dar orice considerație asupra treptei la care ne găsim azi trebuie să țină seama de la ce s-a pornit, care sint scările literaturii mai vechi, ce a generat aceste scări. Trebuie să se pornească de la ce este autentic, specific și într-adevăr reprezentativ in literatura noastră, care viziuni și care stiluri mai vechi și-au păstrat viabilitatea, care au fost trădate și de ce.

In clipa in care Partidul comunist și forțele progresiste care l-au sprijinit in această acțiune a măturat de la putere partidele burgheze și înfăptuia revoluția socialistă, scriitorii au arătat un mare entuziasm și un atașament deplin față de politica partidului, și-au pus condeiele in slujba revoluției. Asistăm la o efervescentă literatură neobișnuită, la un efort de primăvara a uneltelor, pentru că era vorba de a aduce acum in literatură o lume mai puțin cunoscută, literar vorbind, de a pune in primul plan și de a lumina eroul care face revoluția. Sadoveanu, Călinescu, Camil Petrescu s-au aflat in fruntea acestui efort. Urma apoi generația lui Zaharia Stancu, a lui Preda, a lui Galan, apoi aceea a lui Titus Popovici, Francisc Munteanu, Ghilia. Aici, in această perioadă, poate fi urmărit fenomenul trecerii de la romanul realist critic la cel realist socialist. Tăranul, resemnat in filozofia lui sau silit să se rezolve pe calea lăturălnică a haideuciei, devine Mîtreă Cocor Ion capătă din ce în ce mai

NICOLAE JIANU

(Continuare in pagina a 11-a)

**TRĂIASCĂ 1 MAI,
ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE
A CELOR CE MUNCESC!**

DIGITALIZAREA DE ISTORIE LITERARĂ CONTEMPORANĂ

Născută Eugenia Banu, în Poiana Sibiului, satul Vlașini, Ioana Postelnicu a debutat la „Sburătorul” și a scris, înainte de 1944, două romane: „Bogdana” (1939) și „Rezna” (1943).

Scriptoarea are o evoluție plină de incertitudine, chiar și din punctul de vedere al tematicii îmbrățișate.

De la tatonări promițătoare în zona romanului psihologic, la noua povestire, de un epos dinamic, de inspirație infantilă (vezi „Serfi” din volumul cu același titlu); de aici înapoi, la romanul dedicat, de asemenea, universului copilăriei, înfățișată schematic, lipsită de sînge (Orașul minunilor). În continuare ea abordează romanul vieții adolescentului contemporan („Adoleșcenții”) în care — așa cum just a observat critica — intenția de autenticitate este înghițită de conglomerate epice insignifiante. În sfîrșit, de la literatura pentru copii, căreia crezusem că i s-a dedicat definitiv, scriitoarea ne-a oferit saltul surprinzător spre romanul de evocare istorică, „Plecarea Vlașinilor”.

Din prozele anterioare s-ar fi putut cu greu întrevădea atmosfera acestei ultime cărți, realismul ei net. Personajele sînt mai îngrijit conturate, vorbește o limbă culturoasă, refăcînd privescîți și epoci sociale revolute.

Ioana Postelnicu

De un epos poate pe alocuri chiar prea prolix, desfășurat într-un peisaj social divers, în care investigația psihologică joacă un rol proeminent, romanul restituie cititorului atmosfera epocii, sub raportul tradițiilor, obiceiurilor, al limbii, al vestimentației. Așadar, o interferență de procedee elementare specifice romanului istoric, în cadrul căreia dacă naraja împletită cu tonurile lirice ale evocării, este evident necesară, descrierea, împinsă pînă la amănuntul prea puțin relevant, pare incidentală ușor căutată. Din fericire, planul central nu este pierdut din vedere, iar momentele principale ale acțiunii, conflictul generat în fond, de o acerbă luptă de clasă, se desfășoară strîns, într-un ritm orămatic. Căci „Plecarea Vlașinilor” se desfășoară pe fondul istoric al luptei pentru libertate și independență a românilor transilvăneni care îndură jugul greu al Habsburgilor, înscrinduse-se ca o suită de secvențe rupte din viața acestor meșteguri. Sînt depășite aici, în mare parte, schemele prestabilite din „Orașul minunilor”, conflictul ușor naiv din „Pădurea Poenari”.

Prozodice în planuri diferite, prozele Ioanei Postelnicu trădează înclinație pentru literatura copiilor. Pot fi descoperite, în cărțile pe această temă, dialogul viu, naraja lirică, descrierea hazlie, calități obligatorii, dar, evident, nu suficiente pentru autorii unei astfel de

literaturi. Unele pasaje din „Orașul minunilor” dar, mai ales, „dezvăluie laturile unui talent încă ascuns care a izbutit pînă doar o singură dată și într-o direcție neașteptată.

CONSTANTIN CRIȘĂ

SCRIERI după 23 August 1944:

Povestea lui Toma Verigă, 1952; Pădurea Poenari, 1953; Orașul minunilor, 1957; Serfi, 1958; Adoleșcenții, 1962; Plecarea Vlașinilor, 1964. În colaborare Tudor Vornicu: Împărăția lui Machidon, piesa în trei acte și un tablou, 1956. V., de asemenea, „Fugă”, „Broacă”, „Mona”, „Nedumerire”, „Intîlniri Balice”, năvele ample publicate în „Viața Românească”.

Ioana Postelnicu este autorea unor traduceri din dramaturgia sovietică dintr-o perioadă mai veche, merită să amintim activitatea publicistică din „Nașterea” lui George Călinescu, unde conducea pagina a doua.

SCRIERI DESPRE (selectiv):

Semnificativ pentru activitatea anterioară anului 1944: v. „Aqua for Eug. Lovinescu, edit. „Contemporanul”, 1940. Pentru scrierile după 1944: v. N. Corbeanu — „Scrieri bătătoare”, nr. 1/1968; Boris Rusu — „România beră” din 3.III.1962; V. Răpeanu — „Luceafărul” din 1.IV.1962; C. Stăruie „Schieta tineretului” din 7.IV.1962; S. Damian — „Gazeta literară” din 24.V. Eugenia Tudor — „Viața românească”, mai 1962; Gh. Ahețel — „Lupta de nr. 11/1964; Livia Dobrovă-Nicleu — „Lupta de clasă” nr. 1/1965.

A treia carte a lui Constantin Prisia, **Tara vinurilor**, a eclipsat aproape total celelalte tipăriri ale sale. Fenomenul se datorează unui destin care a făcut ca numele scriitorului să circule cu precădere legat de acest titlu baclic. Din această perspectivă celelalte cărți nu au alt merit literar decît pe acela de a fi pregătite condeii scriitorului în vederea unei orchestrații mai ample, mai pretențioase.

Primele acorduri pe tema vinului răsună atît în cartea debutului, **După alunizarea faraonilor** cît și în următoarea **Insemnări din țară nouă**. De altfel acestea din urmă vor alcătui și uvertura **Tării vinurilor**. Însă Prisia nu cîntă vinul în felul lui Al. O. Teodorescu, Mihail Sadoveanu sau Calistrat Hogaș; adică virtutile lui izolate în celebrarea și pabulare. Prisia e în primul rînd reporter și în al doilea povestitor. El are un pronunțat simț geografic și onologic. Intenția lui mătură este de a realiza „un îndreptar onologic și totodată un ghid turistic prin podgoriile țării”. Cartea însă a depășit limitele unui ghid turistic. Deși scriitorul e un pasionat călător, excursiile lui prin podgoriile țării se împletesc cu cele literare ținzînd mai degrabă spre o monografie erudită a viticulturii românești.

Tara vinurilor e din aceeași familie cu „Pseudokinegeticos”, dar țara fastul acestuia. Prisia știe să armonizeze — print-o relatare directă, obiectivă — ceea ce vede și i se spune, cu utile elemente bibliografice, climatologice, ampelografice, toponimice, arheologice etc. Nu lipsesc nici măturile literare din marile literaturi, nici cele din domeniul muzicii și al picturii. Într-un stil oral, pitocic de moldovenism, autorul povestește, narază imperterabil. Rareori senzațiile lui fizice, sentimentale, peisajul nu sînt transmise în alt fel decît cel de toate zilele. Scriitorul, parcă povestește și cînd ar trebui să descrie: „Paharele sînt ușoare, din sticlă perfect transparentă, cu picior înalt, fără să fie însă prea lung. Globul paharelor are forma lealei, n-au nici ornamente și nici inscripții. Măturiserse, imi place eleganța lor. Paharul e în același timp solid și totuși svelt, are un echilibru pe care mi-l doresc și mie la sfîrșitul întrevederii.” Eleganța paharelor, după cum se observă e spusă și nu sugerată plastic, entuziasmul de asemenea („m-am ametit și m-am entuziasmat”) dimensiunile podgoriilor, peisajul sînt transcrise în hectare, cantitatea de struguri și de vin în kilograme și tone, spațialitatea cramelor și a combinatelelor vinicole în metri. („Ne vom opri la Tohani, pentru a admira marea combinată de vin — de două ori mai mare decît cea

Constantin Prisia

de la Valea Călugărească — cu o sală de stocaj de două sute de vagoane, fiecare cisternă avînd o capacitate de cinci vagoane. Sala de stocaj are o deschidere de 30 de metri și nici un stîlp de susținere.”) Pentru atari dimensiuni ar fi fost de preferat viziuni enolose sau mijloace artistice ale lui Hogaș; semnificațiile obiectelor ar fi depășit terestrul tuturor.

Așadar, scriitorul narază — din păcate fără jubilație asociativă — într-un stil plăcut și mai ales laconic. Lucru destul de rar la reporterii povestitori.

Capitolele debutează cu situarea geografică a podgoriilor, cu invocarea erudită a hrisoavelor referitoare la tradiția vinurilor, ca apoi să se ajungă la degustarea elixirului. Prisia, pentru autor de a introduce în scenă — erod — împreună cu „istoriile” lor, ca în „Hanul Anuței”. Vinul deschide inimile, limbile se dezleagă. Unul povestește fiinta dragoste, altul cum a ajuns președinte de Gospodărie, altul cum era să moară. Deși lui Prisia îi lipsește capacitatea de a descrie, adică funcția principală a spiritului de observație, paginile se colorează cu dialoguri și autobiografii. În așteptarea talsafurilor, — adevărată gimnastică de înviorare artistică, — ești gata să asimilezi dizertațiile tehnologice, cele organoleptice cît și datele de statistică economică. Scriitorul, dacă nu posedă talentul descriptiv, posedă în schimb puterea de a întui psihologii. Portretizarea se face numai prin dialog — un dialog autentic — ceea ce sporește senzația de participare a cititorului. Este o răsplătire destul de modestă dacă ne gîndim cît de egoist este scriitorul în preajma strugurilor și a paharului cu Murfala, Fetească, Cotnar, Băbească neagră... „care avea o culoare — atît cît mai vedeam noi — rubinie, închisă, bătînd spre negru. Cititorul n-are decît să se ducă s-o vadă, s-o privească, să se bucure de parfumul ei, s-o guste și dacă dorește să se amestece”.

O întîlnire la Doi-Peri în Iași apare ca un simpozion antic în mijlocul căruia autorul schițează câteva tipuri de moldoveni ca „profesorul de francezăescu” Grigore, sau hogașianul „Îngureanu ce trăiește cu hîrtoagele lui în umbra Turnului Geliei”. Sînt oameni ce iubesc trecutul Iașilor, oameni care se îmbată mai mult din cronici, din parturii istoriei, din savoarele poveștilor și mai puțin dintr-un pahar cu Aligoté. Tot aici moșul Seceră și pătania lui cu călugărul Teofan par o scenă din Damian Stănoiu. Dar cea mai bună pagină

de proză din întreaga carte o susține istoria ardeleanului N. Hada. Prin simpla evoluție a dialogului, personajele se îndulzează net (față), lelea Savelă, mama) surprinse într-un conflict amuzant, aici dramatic. Cu astfel de scene se compensează multă sumara palea descriptivă.

Reportajele din cărțile **După alunizarea faraonilor**, **Insemnări țară nouă** sînt simple amintiri montate în antiteză cu prezentul simple relații gazetărești cu scopuri educative, culturale. (**Bug Figurele și drăcușorii**, **Turismul**, **Calea cărții**, **Constăturarea**, **Demație neterminată**, **De ziua lor** etc.) Ineditul realității este parca adins occlit, scriitorul consemnînd, e drept cu multă degetare, pe mințele și cifrele cunoscute. Multe pagini din aceste cărți cașu ultima intitulată **Și noaptea credeau în lumină** comunică preed autorului pentru folclore, pentru tradiția populară. Dar preferenț manifestă prin intermediari bunăoară concursurile artistice de no. Modul cum se face relatarea acestora nu depășește valoarea cantitatea de informație a unui articol de ziare bine scris. **Tara vinurilor**, Constantin Prisia a știut să păstreze echilibrul vieții și livresc, în **Și noaptea credeau în lumină**, abuzul de stă estompează mișcarea concretului. De asemenea înlocuirea descrierii proprii și a senzațiilor directe cu citate clasice te îndepărtează de mult de el, atribuindu, de pildă, Bătrănelului și Dumării, un aer e bioteac. Aici, procedul erudiției s-a transformat într-o regie a mașinilor multiple.

M. N. RUS

SCRIERI:

După alunizarea faraonilor, E.S.P.L.A. 1957; Insemnări din țară nouă, E.S. 1957; Tara vinurilor, E.S.P.L.A. 1963; Tără vinurilor, adaugă, 1963; Și noaptea credeau în lumină, 1964.

SCRIERI DESPRE:

Val. Fanaltescu, Jurnal Literar, nr. 10/1958; M. Găfita, Contemporanul, nr. C. Sîrbu, România liberă, 18.VI.1961; C. Brezu, Gazeta literară, nr. 6; R. Parasol, Contemporanul, nr. 52/1962; S. Prodan, Luceafărul, nr. 3; D. Mărcuș, Contemporanul, nr. 10/1964; I. Al. Barbu, Tribuna, nr. 4/1965.

Scriitor tînăr, dar vechi reporter, Iile Purcaru este un pasionat descoperitor, are, adică, vocația indispensabilă a meseriei sale. Marile sale incursiuni în geografia pămîntului ca și în aceea a sufletelor (și în istoria acestor geografii) se petrec sub semnul unei averse dorințe de a afla, de a găsi lucruri sau oameni noi și, mai ales, esența, explicația transformării acestora. Vibrația lirică a entuziasmului său — căci reeroterul este un liric veritabil cu un autentic filon de poezie prezent în cărțile sale — se fundamentează pe o capacitate largă, generoasă de a se substitui sentimentelor eroilor săi și de a-l substitui totodată, captivîndu-l și pe cititor. Și această capacitate fericită se manifestă indiferent ce mijloace ar utiliza autorul, citindu-l pe Herodot sau din date din Anuarul statistic, pentru că scrie sub zodia entuziasmului, și întîmplările povestite îi obține întotdeauna participarea.

Liric, Purcaru face de preferință reportaj monografic. Geografeii pitorești, Purcaru îi substituie însă o geografie omenească, o pătrundere a omului care luminează și dă culoare, specificitate adevărată fiecărui peisaj, fiecărui detaliu de pe harta amintirilor. Călătorind pe un itinerar întîmplător, relevînd locuri și oameni întîlniți în drumul său, reporterul înceșază pe nesimțite o adevărată monografie a Olteniei în primul său volum **Eu nou în țara Banilor**. La început, autorul, desfășurînd o erudiție nelipsită de umor discret, stabilește, în câteva capitole excelente, categoriile deosebite a locuitorilor îmbrățișați de marele are cuprins între Carpați, Dunăre și Olt, oameni săraci, muncitori și dirji: „Nu se cunoștea oțean umil, nici cerșetor. Se cunoștea bătușgul, hoțul, halducul, răzvrătîtul.” Destinul acestui tip aprig de oameni este descriptat în fape și cifre contemporane și în fape și cifre de mult apuse, întîrîne cu măturii verbale, văzute, pipăite sau scoase din vrafurile prăfuite ale arhi-

Iile Purcaru

velor. Pare evidentă dorința de a legitima o mitologie proprie, particulară, reflex de fapt al minții și al încrederii de sine. „La Zănoaga, scurtelea femeilor amintește crocii scurtelei dace. La Rotunda, acelașea femeii poartă pe cap, sub broboada de sărbătoare, sennul zeiței Gepa. Localnicii i-au zis în basmele și în cîntecele lor Baba Gaia.” Și după statură în timp și în spațiu, autorul pornește să descopere cu încredere istoria contemporană a acestor locuri în care trăiesc niște oameni la fel cu toți ceilalți și pară puțin deosebiți: oamenii Olteniei de astăzi. Reporterul nu urmărește omul ca individ, ci ca tip; o siluetă, un profil, o crecere fugară prin fața ochilor, folosesc imagini de ansamblu care se creează despre acest om nou, fără vîrsă, pe care le-aî întîlnit și la Bumbăștii-Livezeni, și la Turnu-Severin, și la Electropur, peste tot unde era mai greu și al cărui simbol este eroul communist, Ion Teodorescu, trecut în cîntec și în legendă aproape.

Poet liric, convertit în reporter, Purcaru apare însă puțin stînjinit cînd coboară la masa de lemn a unei discuții banale cu un om obișnuit: el caută să poetizeze și aici și atunci minunatele sale perioade cu rezonanță de incantație rîmin suspendate, epitele bogate, fastuoase sună fals. Nu însă întotdeauna și, mai ales, nu în scilicitepele instantanee ale capitolului O zi în orașul celor 1000 de mașini.

Al doilea volum al lui Iile Purcaru, **Harpe și ape**, tot reportaj și tot monografic, alege, ca domeniu de investigație, Dunărea. Urmind panglica lată a bătrînelului fluviu, autorul găsește iarăși prilejuri nenumărate pentru lungi, dar plăcute digresiuni istorice, de fapt mici eseuri de sociologie istorică, evocînd foarte plastic oameni și evenimente vechi, sau pentru nu mai puțin frumoase variațiuni lirice la cite o imagine care îi solățește ochiul; și imaginea, de pildă cea a podului de la Cerna-Vodă, e năște înedită și potențată de metafora relevantă a „Piatra a devenit aici

ușor, a Oțelul a devenit aerian, Podul pare un leagăn de mătase, cu fire scilicitepoare de argint. Fraza gîndirii echilibrată se înalță în nuri dulci, coboară pluuță, grațioasă, se înalță iar într-o melopeo care jugă lumina și o face cîntec și ritm”. Ochii reporterului zăbovește, cîntare asupra frumoșelor unei naturi pe care o simte și o înțelege mai ales asupra naturii pe care o sufletește omul. Sînt și aici vi și poate mai pluridimensionale prezențele oamenilor cărora autorul închină și un capitol aparte, **Oameni de pe Dunăre**, cu câteva pagini marcabile (**Oameni din lumea tăcerii**). Dar cartea, deși atrăgătoare plăcută la citit, mai fără „cusururi” decît prima, pare mai fără nev segmentată. Unele capitole, îndeosebi cele din **Orizont doborogid** destul de plate, de discursive, oamenii — deși prezenți, deși vorbesc — tul de didactic sînt foșii estompați. Îi lipsește, într-o oarecare măsură, această cărți, dezvoltarea curioasă a primului volum, se simt repetați. Nu e ceva inexplicabil și nici ceva fatal: e firesc.

În colaborare cu Ștefan Bănuțescu, poetul-reporter a publicat recent și volumul **Colacii** în care remarcăm, sub semnătura lui, rețetele lui Tudor Argeșu, Mihail Ralea, Marin Preda, Șerban Ciocîr, Freecunt, în presă, Iile Purcaru crește o dată cu anii, și reporter sale recente o arată.

MIRCEA ANGHIELESCU

SCRIERI:

Eu nou în țara Banilor, 1961; Harpe și ape, 1962; Colacii (în colaborare Ștefan Bănuțescu), 1964.

SCRIERI DESPRE:

La Ev nou în țara Banilor: V. Birădeanu, în Presa noastră, 1961; G. Dumășanu, Gazeta literară, 1961, nr. 18; D. Micu, Contemporanul, nr. 1; La Harpe și ape: G. Dumășanu, Gazeta literară, nr. 1, 1963; D. Micu, Luceafărul, nr. 1, 1963; C. Șăbanescu, Revista literară, 4 Ianuarie 1963; La Colacii: Ruiu, Luceafărul, nr. 6/1963.

ATITUDINI FĂRĂ ENIGME

...Literatura română contemporană, manualul pentru clasa XI-a a școlii medii trebuie să aibă ca scop să prezinte o panoramă a literaturii române din secolul al XX-lea, să prezinte o panoramă a literaturii române din secolul al XX-lea, să prezinte o panoramă a literaturii române din secolul al XX-lea...

A scris „Viața lui Mihail Eminescu” în cîntec volumul „Opera lui Mihail Eminescu”. În legătură cu această carte sînt făcute aprecierile pe care le-am citat mai sus. Urmează — eronologic — „Cartea năpî” „după propria mătură”, rezultatul unui moment de recreație și un exercițiu. Apoi „Opera lui Mihail Eminescu” în cîntec volumul „Opera lui Mihail Eminescu”. În legătură cu această carte sînt făcute aprecierile pe care le-am citat mai sus. Urmează — eronologic — „Cartea năpî” „după propria mătură”, rezultatul unui moment de recreație și un exercițiu. Apoi „Opera lui Mihail Eminescu” în cîntec volumul „Opera lui Mihail Eminescu”.

...manus mîdcor Despre „Sun” sînt ad facem ulei o apreciere de valoare, să povestim lucrul cel mai important; că s-a joi reprezentat sîciodată. Să arătăm că „...”

...manus mîdcor Despre „Sun” sînt ad facem ulei o apreciere de valoare, să povestim lucrul cel mai important; că s-a joi reprezentat sîciodată. Să arătăm că „...”

...manus mîdcor Despre „Sun” sînt ad facem ulei o apreciere de valoare, să povestim lucrul cel mai important; că s-a joi reprezentat sîciodată. Să arătăm că „...”

...manus mîdcor Despre „Sun” sînt ad facem ulei o apreciere de valoare, să povestim lucrul cel mai important; că s-a joi reprezentat sîciodată. Să arătăm că „...”

...manus mîdcor Despre „Sun” sînt ad facem ulei o apreciere de valoare, să povestim lucrul cel mai important; că s-a joi reprezentat sîciodată. Să arătăm că „...”

...manus mîdcor Despre „Sun” sînt ad facem ulei o apreciere de valoare, să povestim lucrul cel mai important; că s-a joi reprezentat sîciodată. Să arătăm că „...”

Parabolă

Parcul era copleșit de zăpadă, polar.
mușchiul de iarnă crescuse pe trunchiuri, pietos,
arborii, ca o ruină de coloane de var,
se adunaseră-n cerc maiestuos;
dincolo de circuitul de ramuri
marii bărbați de metal
într-o arenă de plante și flammuri
se înșirau într-un crug orbital.

Vintul strivise zăpada de ceară
topise pe fețe galvanice măști de cristal,
ștergându-le mina solemn-mortuară,
reproducându-i cutremurat de real:
gheața pe umeri, voievodal înnodată
lung zvîrcolită pe falduri Pietroase.
le inmulțea demnitatea deodată
și-un timp de legendă îi luase...

Numai pe capete vintul țesuse scufii
cinic pleoștite pe-o timpă în jos,
hazliu și poznaș, ca-ntr-un joc de copii
necuviincios...
Și nemurirea și liniștea lor legendară
fuseseră-ntoarse pe partea cealaltă:
le dăduse-o tristețe hilară
și fețelor vii de odinioară
și fețelor soase de daltă.
Măști ale luptelor de libertate
cutelor frunților lor — deșertate,
dezamăgite postum la izvorul luminii,
hitru se descordaseră și desușiate —
cinic se despieriseră, ca arlechini.

...Vor unii să mă stâlcească, să mă stâlcească
punindu-mi pe creștet nedemne scufii,
să-mi anuleze puterea cetățenească
să-mi anuleze puterea cetățenească.

Iese el soarele tânăr și marc
să fierbem în aerul de primăvară!
O, generații frumoase și viitoare
cînd ne-nținem prima oară,
cînd ne vedem prima oară?

Cînd iubiți cereți pîine!

Nu sînt nici bătrîn, nici ticălos
să nu mă bucur iarăși de viața ta
nici jos nu mă trage vîrsta mea nici sus;
doar îmi stă deasupra capului, ca o spadă azvîrlită,
și zi de zi amenințîndu-se pe sine.

A venit zăpada și-a-mbrăcat toate bălțile
pe unde-am căzut și mi-a rămas fața nepieritoare
și stuful părului meu de zimbru furios,
înpăimîntat mereu de propria-mi neatîrnare,
de mine însumi cînd cădeam de pe-o casă,
de mine însumi care n-o să pot fi iar.

S-au răsturnat toate scările afumate
trepte argintii și trainice-au crescut
peste balta roșie și fără sălcii
pe unde-ai trecut, tu, cu poalele suflate de vînt,
făcîndu-ți picioarele să semene cu două steaguri.

A fost o dată un bătrîn paznic de holde
peste care s-a abătut taurul sălbatic al Primăriei
rupînd ca o furtună-n drum porumburile.
El neștiind cum să-și apere viața simplă
s-a urcat de teamă pe furca unei fîntîni
ca o pisică stringînd arborele-n ghiare, plîngînd.

Ci paznicul s-a rupt de-acolo ca un măr,
s-a sfîrșit pe furca de corn a bouului;
l-a găsit femeia lui cu doi porumbi de copt în sîn
și-a fost acesta semnul că se-ntorcea la ea, acasă.

De ce povestea mea cu un țaran,
de unde va veni amenințarea și pedeapsa
a mea, numai a mea, ca o necesitate
și ca un drept al meu de-a fi pe-aici
și ca o bucurie-a mea ce mi se cade?

Dar iată că acum vin eu și caut eu;
te voi urla c-un strigăt de bărbat nemulțumit
dintr-o fereastră de sud a Casei Sînteii.
Brațele tale se vor speria somnoroase,
să primească plînea cea unsă cu tușul tipografic,
schimbînd cerneala-n un neprihănit.

Desen de VICTOR CUPȘA

(Nu-ntoarceți fața, cine iubește trebuie să mînce; nu sîntem zei, nectarul este-o hrană strepezită...)

Fă-mi semn să mi se-nțeleagă strigătul
același și nemulțumit de sine pîn-la moarte,
degetele tale, de vinzătoare de cărbuni albi,
fosforescente de creta zilnică a literelor școlare,
se vor lăsa o clipă oropsite
înțelegînd că numai astfel poate fi o lămurire.

Să mergem cu zăpada pîn-la capăt
s-o auzim cum plescăie nemulțumit uscată
ca buzele unei femei nefericit și violent iubită;
s-o rupem cu picioarele-nainte
să dea-n vileag întreaga trecere spre lucruri,
răpirea ce-o face a doua oară un fiu de țaran
față de-aceiași femeie a lui, de demult; —

Femeia pe care s-o apere de nemulțumirile lui,
de împăcarea cu lumea, de florile altora,
Lovînd cu umerii sticloase ramuri de pini
zăpada să vină la noi, bine silită și ea,
s-azim troznind ghindele de-astă toamnă,
să te adăpostesc în partea neviscolită a unui copac,
să-ți prind între palme fața ca o piatră de riu,
cioplită și căzută dintr-un fag de rugăciune
la care-a fierț singele jertfelor de demult...

De dincolo, de unde viscolul lipește
zăpada-n fiecare cută a copacului,
se va ivi capul lăptos și afumat
și negurosul zîmbet al destinului.

Și el, care le știe pe toate dinainte
va azvîrli piine printre inimile noastre
de parc-ar da drumul pe munte unei cascade de pietre:
(Nu vă temeți, cînd iubiți, cereți pîine;
duceți-vă cu piine la ceas, nu cu flori,
aceasta este ideologia de dragoste a poetului...)

Ațita tot, căci vine iarăși cumpăna

Cîntec bărbătesc

Am înfăptuit atîtea lucruri
pentru ce să-mi mai adaug șirul vieții?
Iată cum se rupe spre pămînt zăpada,
încît pare că se cerne și așterne
liniștea-nghețată-n zbor, materială.

Liniștea 2 De unde liniște acum?
Pentru cine-i liniște, căci este, totuși...
Iată, arborii nu mai lucrează;
amețiiți de somn stau între viață și-ntre moarte
și ei cred că-s liniștiți astfel.

O, așa, desigur, pot și eu să strig:
eu sînt liniștit, sînt liniștit!
Pentru ce-mi mai trebuie această pace
dacă nu se tulbură invidioșii mei?

Ei au prevăzut că-i pot nemulțumi
și de-aceia tac și umilesc solemn.
Stau ca brazii, cu de-a sila împăcați
se acoperă cu albe-nvăluri.
O, așa desigur, pot și eu trăi!

Vreau doar jumătate din această viață,
să robesc la ea, să dau mereu;
cîți poeți sînt liniștiți cu lumea
după moarte mor curînd
mult mai curînd

Astfel

E în mine-un arbore nepriceput
căruia-i aleargă rădăcinile la viață
dar îi cade-n sine frunza fără de-nceput
să i-o spele singele tărăgănat de ceață,
răsucit ca șarpele pe-un scut
zilnic în neștire, fumegos, necunoscut.

Am să-i strig să nu se mai grăbească:
în adîncuri îl așteaptă totuși o tristețe —
cineva l-a dat în grijă, fără să-l vestească
idolului meu cu două fețe.

Mult nu ține viața în nemulțumire
sfîntă și atât sfîntuitoare
ca o sevă tulburată și cu țarm subțire
ce aduce-n lume foșnetul cel mare.

Să trăiască, să se scuture de frunze,
altele să i se izvodească în năvală
ca o tinără corabie cu pinze
să pornească iar dup-o greșală —
izbăvită și innoitoare-acea greșală...

Mai apoi ce va mai ști să spună,
ce va îndrăzni față de sine să mai spună?
Îl va măcina pe dinlăuntru o furtună,
scorburos și fără de ecou
suferind de spaima care-l despreună
și știind că nu poate din nou
să înceapă altceva din nou.

Păsări ne-nsemnate îl vor cere
dar nici triste nu vor ști să-i fie,
căci această răvășire de viață
buna, ne-ntînata mea nemîngiere

nu ne este dată în devălmășie,
nu ne iese tuturor în față
ca o bucurie mare și măreață —
ca o dulce-amenințare ce ne iese-n față.
Să fiți ne-mpăcați în lume și în adevăr
trebuie să fiți veniți și de departe
și din viitor.

Precum arborii ce pier de ling-o casă
să te-arunci din tine, de la tine
ca măcar astfel să sperii pe ruine
pasărea destinului, nesățioasă
pe cînd stă să-și steargă pliscul de picior
de departe așteptîndu-te,
dar și mai mult din viitor.

Necesarele datorii ale omului

Fac parte din acel soi de viețuitoare
ce-și văd moartea de departe:
îi aud călcăile de os rotund, răsunînd pe pămînt,
pe mult încercatul pămînt,
cum răsuna papucii de lemn ai pedepșitorilor.

Nici femeia aceasta cu unealta secerișului pe umăr
nu culege oamenii de bunăvoie;
muncește și ea să-și cîștige piinea,
pierde fără ambiție și revine unde-a pierdut.

Nu vă temeți că m-a uitat printre voi;
vă va lovi cînd am să vă fiu mai drag ca oricînd,
dar trebuie să-mi plătesc datorii pînă la capăt,
aproape vîndît lucrurilor care m-au ajutat.

De multe ori s-a bătut mama cu moartea mea:
i-a aruncat în față cașmirul ars de ploaie,
s-a apropiat și m-a zmuld din brațele de os
trăgîndu-mă de călcii, ca maica lui Ahile;
dar și acum poate trage cu pedeapsa peste mine,
cum zmucesc țărani coasele prin lucerna;
câii săi se-aud sforăind la capătul lanului
cu boturile scufundate în iarbă pînă la urechi,
scărpîndu-și piepturile în loitrea carului...

Am coborît cu directorul clubului din Nehoiu
pe vagonetul așternut cu oțetini de molid,
o balustradă de pod putea să mă lovească la gît
cu sabia călăului, de la muzeul Peleş;
o tinără absolventă a școlii de istorie
și-ar fi cîștigat piinea și pantofii de bal
povestind vizitatorilor de mai multe ori pe zi
că bucata aceea de fier și-a agonizat prețul
fiinde-a retezat, fără să vrea, cele șapte capete ale
poetului...

Se-ntunecau ramurile-n preajmă, de fugă,
roțile răsuna, netihnit, printre stive de lemn
ar fi putut așeza cu virful piciorului o lespede
pe umedele linii lucioase:
un bărbat chiar își cîștiga și el piinea
presărînd bucăți mărunte, de stîncă, pe linii,
ca atunci cînd aluneca spre fabrică trenul cu lemne
să-și steargă roțile în nisip și sfărîmătură de calcar —
putea să-l îmbete pe mîncătorul de pietre
să ne dea o lespede ceva mai mare sub roți...

Mi-amintesc fața albă de grijă și vînt
a omului de la frînele roților:
îl aștepta nevasta cu cheile-n mînă, la poartă,
întorcîndu-se din cînd în cînd să amestece ceapa în oalele
de pe foc
și numai ea s-a prins cu brațele de gîtul morții,
i s-a uitat în ochi, să ne lase să ne-ntorcem.

La o punte cu nume, la o moară de apă
un pui de cîine a trecut prin fața noastră.
î-am auzit șira spinării rupîndu-se,
am simțit cum se ridică roata de sub inimă,
căderea înapoi la calea ei de fier,
și cînd m-am întors cu toate oțetile sub mine
sufletul lui de copil a zburat ca o pasăre
așezîndu-se pe botul constelației Cînelui.
Atunci mi-a pus pe zile semn că iar mă ocolește,
că iarăși mi s-a dat o păsuire...

Nu mă detestați, n-am fost singur la nici-o-nțînare cu
moartea;

dacă m-aplec pe fereastră unei prăpășii
o lampă scoasă de bărbați și de femei
începe să plîngă pînă la steag.
Trebuie să-mi plătesc datorii pînă la capăt,
sînt aproape vîndut lucrurilor care m-au ajutat.

Acestea sînt grelele datorii legitime ale omului,
de-aceia nu mă detestați!

ANA SOIT

Ca umbra de flori...

Intre o galeata si alta
Mina isi iasa ca o luma ciudata, mitajala,
Tei zgolcit pare o cîntec subpămîntean
Cu focul ce-l trimi din adînc abatoalei.

Cărbunii negri ai izirării argintii,
Parcă răstîng ilicîdri dintr-un incendiu solar
În mină, la hotarul dintre noaptea și zi,
Mi-am lăsat cel mai frumos cîntec în dar.

L-am tîmpit în acoperle ca primăvara mării
Cînd din semîn strănește apăsia ninsorii.
Ascultă, coboară-n adîncuri minerii,
Să le fie inima ușoară ca umbra de flori!

PETRE GHELMEZ

E deasă ziua

E deasă ziua, de semine,
De soții veșnic roditori
Al marelui făgăduințe
Din embricane și culori.

De-altă fașetă de atomă
Văzduhul s-a metalizat,
Iar dinspre țară tot mai cheamă
Al zilei clepăt, relizat.

Pătrunde-n vînt, pătrunde-n zăne,
Pătrunde-n broază și-n cuvînt,
Ca un semnal din depărtare
Al fructelor urcînd, urcînd...

Ceas transparent. Sonete trepte
În duzi, în apiculi de cristal.
Cu-n singur gest al mîinii deștept
Întîm din timpul vegetal.

ADRIAN MUNȚIU

Sondorul

Eu m-am născut sondorul cu mina așpită-n lut
Ca într-o răsărire de lumă de la-nceput,
Ca într-o strămutare de țărni prin ape-n sus
Cînd sparge gros (fetei) crusta din el răpus
Și arde în adîncuri dezvălîndu-se olemă
Taina de umbră-n nopții pădurilor de lemn.
De duminică pînă duminică mă cheamă c-o mie
De guri desăvîrșite din jur și mă știe.

Mina nu mă mai ascultă, lumina ce mi-au rămas
pe dincolo de

cerul mi se preschimbă în sonde
cu licăritul mi se preschimbă într-o gară,
sondorii ce lungesc pămîntul spre ploaie, cîrpat.

M-am născut sondorul pus între lumi să bat
fotara între muni și mări, între adîncuri și slavă
cînd aceasta ascultă în sus este coloana mea
sărită aluzii, grozavă.

Intu că nu-mi acceptî dimineața cu pămîntul
din trup

erg din dimineață-n dimineață
să-mi caut bucata ce-mi lipsește s-o rup,

pentru fiecare din lucrul și lut, neșit,
să în mine un om ne-nceput sau abia început

anic de-a se naște de-antea, dornic în sine
de-a fi;

de-acou al revoluției continuat în toate și din
prima zi,

preschimbînd în mină de zădărc sau în arc
nesupus

al acesta tîmăr și arcuit peste venacul în sus
sălungaște-albastru spre mina ce l-a destrunzit

și l-a pus
să-nvingă neputința pietrelor. Sonetiile toate

le porți
deget al vililor și o-un deget al celor
mai morți.

voluția nu-șeamă deat luple de stădă
și-un cer de rachete în zbor,

ere și în noi o lumină aparte, un zbucium mai
adînc, interior.

A. I. ZĂINESCU

Pe stema inimii

Primesc la țarm caloare — cu ochi ce le-nălțară;
Trimit în larg caterge — cu frunzi ce le sustină;
În plazele lor ample mi-e inima de pară.

Un roșu teritoriu al chipului meu plin
Transmit de-aceea cîntec și muzică mei. Carpat:
Măi născă de țara țaranză din rătăciră

Sărmasă plină în poartă m-am elice respăra
Și o aureolă a clipelilor ce ard.
Eufoniam pe care te sinea lor bărbăte:

Selatiului virstei îl poartă ca stîndard
Și timbre lemnelor, și țeseri —
Memorie-a bătrînilor, via speranță lor căd.

Întindu-mi pistutadun: în ore, în deprader:
În aer și în simțuri — cu țoții, și lini slat
Locuitorii ai mei de suflet și țară de rețner:

Locuitorii ai unui nobil și limpede cuvînt:
Poartă — lumină-a patriei și patrie-atelează,
Mișcare-n orologi și timpului și glăd.

Privirile în lucruri spre ține se îndreaptă
Și-ți port din larg în larg statură dreaptă.
Pe stema inimii te laud, pe stema inimii te cînt

OVIDIU GENARU

Plase

Plasele-a brize ale țării prăvălite
măsoare-a fum de sare și o săr.
Respiră agitat țesutul-a soarelui
de parcă marea l-a țesut la țară.

Spre dumezică stăie se kerq
ca ochi de pescu ce se scîrțîdă,
Iocul bărbătesc în par țesută țel
loveste casa, țipa, ca o umbră.

Se văd puțin ai țării pleacă
marea să prăvălă peștele cel mare
și pentru asta ei se lasă șarpele din scama
în plase țese-n sus de sare.

E-un schimb de plase — țină, noaptea
Femeia, omul — nu se lătrăp:
numai din țară în țară în care țese
marea s-agită, plasele se rup.

ION CHIRIC

Cîntec final

În noaptea asta mi s-au unit severe
liniile viații cu ale întregii lumi.
Flăcările-mi ard în suflet cu pulbere
Uabellele transpiră îmbrățișate-n pumă:
Rivind spre densitate atomii fug țesare
pe curbele fluide cîntec orbite noi:
emoțiile trac prin trupul meu electric
cercind din minețuri metalul să-l desdă:
Dar mă pătrunde-un cloac și pieptul meu vînt
mă amețesc într-una mișcări interiorate.
sint spațiul moleculelor cum crește
și-o voluptate înălțătoare parcă doare
Orbita mea e una — comunismul.
Pe ea alerg spre a gândirii și-a vieții deasitate
cu sentimentele energic arcuite în căldură
peste idol de-o mare puritate.

teatru de buzu- nar

de VASILE REBREANU

ÎN CĂUTAREA
IDEALULUI

(Monologul va fi rostit de un bărbat cu joben și frac care-și va acompaña expunerea cu un cîmpol).

Domnilor pe vremea lui Farvante era un cîmban... Cîmbanul ăsta săracu era în timp de toamnă, erau ploii multe, toată ziua îl ploua (cîmpolul intervine, sugerînd țîrîiala exasperantă a ploii tonantice) într-o noaptea trage și el oile la țîrî. Oile se culcă, el nu-și mai face de mîncare căci lemnele erau ude, paiele erau ude, amnar nu avea, iască nu avea — absolut! Pune și el mina pe sarica aia a țîrî mare și adoarme în negure. Peste noapte a venit sfîntul Crivăt și i-a luat oile cu el și cu tot și l-a lăsat dormind (cîmpolul). Ce să facă săracu? Se trezește din somn, se uită la dreapta, se uită la stînga — oi n-au mai rămas (cîmpolul). Se duce la tovarășul lui și îl scoală din somn: — Măi frate, tune dracii-n tine, da unde sînt oile?! — Da bă-ță-le pustia, că doar acum erau aici,

cînd eu m-am trezit (cîmpolul) Noa, tovarăși să mergem să căutăm oile... Da cum să le căutăm?... Apoi să țesim într-un deal mare și să strigăm cîmban. Că acolo unde or lătra cîmban, acolo trebuie să fie și oile... După ce au țesit ei în virtul dealului, au început să strige cîmban, cum îl strig eu din capra asta... (cîmpolul). Acum căutau oile pîngind pe cîmp (cîmpolul). Mergînd ei pe cîmp, au dat de niște iarbă de acela albă (cîmpolul). Li s-a părut lor că sînt oile — iarba aia albă. Hai mă frate să jucăm, bogdaproste că am găsit oile! (cîmpolul). Dacă au văzut săracii că nu-s oile, că s-au păcălit, au plecat înaintea, căutînd toată noaptea. Au dat de-o baltă de apă dimineața, cînd s-a făcut ziuă. Apoi, frate, să ne scaldăm în balta asta! Avem să luăm o viață întreagă temniță că am pierdut averea stăpînului — o mie de oi... (cîmpolul) În tot timpul ce se scaldau ei în apa asta, nu-și dădeau seama că oile erau peste balta aia de stof. Oile dormeau frumos cu cîmban lîngă ele. Da cine i-a dus pe ei acolo? I-a dus tot gîndul cel bun, pentru că erau oameni trăiți în puscinie, nu știau nici unul de vicleșug iar nu ca mine, să se uite cu ochii după alea cu buzele roșii... (cîmpolul) Ce să vedeți? Au leșit din baltă să se îmbrace, pun mina pe izerne să le tragă în picior... Cînd și-aruncă ochii, văd niște pietre albe și iar cred că au găsit oile... Au auzit țîrî țîrî și au început să joace în pielea goală (cîmpolul). Și cînd au văzut că nici pietrele albe nu erau oile, s-au îmbrăcat și au pornit mai departe... Si de atunci le tot caută cît îi zina de lungă și noaptea toată, joacă împerejurul focului de teamă să nu adoarmă și oile să se întorcă iar ei să nu le vadă... (cîmpolul)

SEMNELE

M-am întors singur, fără s-o găsim. De data aceasta nu am văzut mare lucru, oragul mi s-a părut banal. Bănulesc că am început să mă abroguesc. Am văzut, spre pildă, iar o țapă, și am trecut pe lîngă ea fără să mă mir. În fond, mare lucru să vezi un cal, într-un oraș? Ciudat, iapa nu păștea, nici nu necheza, nici nu era speriată — privea tractorii cu niște ochi plictisii, cu niște ochi ca ai mei, ca ai dumneavoastră. Avea ochi albaștri, asta am remarcat. Deci, tot am remarcat ceva. Merita să-mi fi pierdut o zi chiar și pentru asta. Nu găsiți?... Așadar, e iar noaptea, eu am căutat-o din nou o zi întregă, din nou n-am găsit-o și din nou aștept. Să ascultăm... Nu bate nimeni. Deci, totul ca în seara trecută. Cu o mică diferență. În seara asta nu bate nimeni la ușă. Altfel, nou, cred că nu întrezăriți nici dumneavoastră. Totul e ca mai înainte. Și, după toate semnele, nu ne putem aștepta la nimic bun... Da, totul e ca mai înainte... Ca acum două luni, cînd a căzut țarna și ea a început să lipsească iar eu să vorbesc singur, ca somnambulli, ca dușii de pe

— Da, mi-e frig. Dar, nu știu cum să spun... Mi s-a întîmplat ceva.
— Întră.
— Să intru?
— Întră! Te rog, frumoasa mea... Dragostea mea. O, dacă ai ști cum te-am așteptat. Cum te-am așteptat, draga mea, dragă...
— Mi-e puțin jenă...
— Te-am iertat. Sînt fericit că ai venit.
— Totuși, parcă mi-e jenă...
— Știu că ți-e jenă, te înțeleg, cunosc acest sentiment. Așa se întîmplă chiar între soți, cînd se revăd, după o lungă despărțire. Întră. Hai, vino. Veniți, voi, ochi luminoși, voi ochi albaștri... Intrăți...
— Dar trage covorul pînă lîngă ușă.
— De ce?
— De aia.
— De ce să trag covorul pînă lîngă ușă?
— Te rog... Te rog mult.
— Dacă mă rogi... Dar apuna-mi, de ce?
— Hai, repede, că mi-e frig.
— De ce să trag covorul pînă lîngă ușă?
— Ți-am spus că mi s-a întîmplat ceva neplăcut.
— Făgește... Am tras covorul. Ți-e rău?
— Nu... Adică, nu chiar...
— Te iau în brațe.
— Ar fi o idee! Hai, ia-mă! Ești cel mai dulce om de pe pămînt!
— Veniți, voi ochi luminoși, voi ochi albaștri! Așa... (Și în timp ce o duce în brațe, în timp ce își spun vorbe de dragoste, în lumina reflectoarelor se văd picioarele ei. Femeia, în loc de pantofi, are două frumoase copite de cal).
— Și acum, ochii albaștri vor adormi. Și ochii albaștri vor visa. Vor visa păduri și muni și poște oameni... Poate mă vor visa și pe mine că și eu sînt om... (Sub plapumă, scurt sunet de copite).

CARTE POȘTALĂ

UN INVITAT

Mai înainte de-a vă explica de ce m-am dus cu un sentiment atât de penibil la spectacolul despre care va fi vorba, trebuie să vi-l prezint pe badea Filip.

Mărunt, îndesat, tăcut ca un arbor, care murmura numai la bătaia vîntului, și în general mediativ ca propriul său omurg, badea Filip e un om de pădure, iar pădurile lui (de fapt, ale mele) undea văzută lumina zilei printre frunze și unde adăță și-adăță — întîmplare pe care i-o doresc cîl mai frîzje — va încheia o viață plină mai ales de zbucium, dar și de înțelepciune, se află undeva, în nordul țării, pierdute sub versantul sudic al munților Țibles, lîngă fruntea Molîșelului: călun de căutat zadarnic pe vreo hartă.

Pe vremuri, foarte rar plecau de-acolo oamenii în lume, alii de rar, încît se poate spune că mai degrabă nu plecau deloc. Abia de cîțiva ani au început să umble, să se vînture, să se-nlînoare de mirajul curerii treptat-treptat al depăvîrîrilor, abia de cîțiva ani, de cîțiva s-au pomenit ca o șosea că trece pe la ei, prin țala caselor bătrîne, adușă de lîngă pe umerii constructorilor și împinsă, printre stînci delunțate sau pe lîngă țîmplele de pămînt ale Agrișului, apă plină de capricii, pînă sus, în gleznă muntelui, sub Frosin. Firește, badea Filip, contaminat la rîndu-i de fierii primăverilor, a început și el să-și lase țarina pietroasă, să se vînture pe reza netedă și suplă a aceleia șosele, din ce în ce mai departe de casă și de codru, adică mai ales la vale, în lărgimea lumii de unde au venit constructorii, șoferii și mecanicii. Multe zeci

de kilometri, aproape suta, pînă la Reteag, sau Dej, sau Beclan, acum le străbate fluierînd, cu auto-camionul, și mereu or lat călători, în aceste condiții, mereu și-ar tot face de lucru la oraș, ca să-și răzbuie timpurile cînd o asemenea plecare-n lume era o aventură și-o durere.

Astă-toamnă, bătînd în sufletul lui o veche și troncîcă dorință, l-am invitat la București. Auzise, de la mine, de la alții, de radicale transformări ale Capitalei și în mintea lui, deprinsă din moștrămoși cu bîsmul și cu miul, auzita căpătase dimensiuni legendare. Ceea ce, deși îl cucera, ră-mineg întrucîing ligat de verosimil. Ce să mă creadă cu adevărat, trebuia să pună degetul pe București. Lucru cu atât mai imperios, cu cît badea Filip mai fusese odată pe-oici, dar — ehei! — în urmă cu treizeci de ani, ca ardonanță la un general, iar imaginea veche, o ardonanță orăș-de-cîționi, înghetată pentru totdeauna pe retina conștiinței sale, ralaza să admită contrastul unor pre-faceri chiar alii de atunci. Așa că l-am pînțit la mina. Și îi îndu-mi mie foarte drag, pentru că poartă cu el, ca și eașilții oameni de la Molîșet, misterul propriei mele apariții pe pămînt, l-am ținut trei săptămîni.

Într-o seară, însă, dînr-o neglijență, am rămas, cum s-ar zice, în „pană” de program. Un scriitor amabil, cu săc mă salveze, mi-a oferit în ultimul moment niște bilete la spectacolul ansamblului folcloric „Cîmîrlia”. Singur, poate m-aș fi dus bucuras, pentru că de ani de zile nu văzusem un asemenea spectacol. Dar cum să-l duc pe badea

Filip? Ce putea să vadă el acolo! El, care, descălcîcînd pe insarî în București, exclamase: „Parcă trăcesc printre munți!” El, care după o zi de lășneși grin Expoziția Realizărilor Economice, mă întrebă: „Ai văzut de ce sîntem în stare noi, țemînăii ăi?” El, țîrîndu-mă la teatru, imi mărturisise: „Mare-nvățătură duc cu mine! Omul trebuie să știe a se răzbuina pe soartă.” Iar acum, de-adată, cum să-i spun: „Bade Filip, hai la joc!” — Lui, depozitarul onestărați al horelor: sau: „Bade Filip, hai s-auzi cum cîntă unii!” — lui, care cînta de cînd lumea... Poate, dacă l-aș fi dus la Opera, unde iarăși generalul niciodată nu-l dușese...

M-am cotit, m-am totit, pînă cînd am decis să mergem țelșii, pentru că măcar să nu-și închipuie că m-am plictisit de el și de-aceoa-l în în casă, dîndu-i o nitelegă — „Doamne, fari și apă ră!” — vorba lui — că s-a terminat cu uzite. Numai au știu, însă, cît de penibil mă simțeam. Mi se părea că-i fur o seară.

Spectacolul „coreum rigid” la început (fir badea Filip se cam suceea în scaun), s-a desmorțit apoi treptat-treptat, și mai apoi s-a transformat de nesimțite într-un afluviu de colari și armonii, care nici nu știu cînd m-a deconectat de restul sălii și de grîla pentru badea Filip. Mă legănam pe valurile de borangie ale maramelor înfiorate de mișcare malmă sau dantelele o hencelor o-chioase, cîmpolul mă făcea să sufăr durde, ca și doinele de pe Tîrnave, călșurii mă străfulgerau

CAMERA PĂRĂSITĂ

Camera pustie, obiectele care o mobilează dorm demult. Poate au și murit, altfel cum s-ar explica încremenirea lor continuă. Un timp, scena rămâne goală și mută. O lanternă descoperă, pe rând, crud, peisajul încăperii. După investigația fascicului-lui de lumină al lanternei — un scurt hiat de întuneric, apoi o lumină crudă inundă scena. Din nou liniște de cavou.

Abia acum observăm ușa dulapului întredeschisă. Și mai observăm, prin deschizătura ușii, colțul unui furou, foarte feminin și deci foarte nefiresc, de aceea de o frumusețe stranie în camera părăsită.

Un tipăt ca de durere ori de bucurie, un tipăt de copil, depărtat, răzbat în încăpere, de undeva, din exterior și, poate din cauza lui, ori poate din cauza luminii vibrante a reflectorului, percepem o ușoară tremurare a colțului de furou. Ușa dulapului parcă se mișcă și ea, scriștând sau ofînd. Totul pare o iluzie. Oare a tipat într-adevăr undeva un copil? Oare s-a mișcat colțul furoului? S-a clătina oare ușa dulapului? Totul pare neverosimil în tăcerea încremenită a odăii.

Întă însă, colțul furoului flutură ca aripa unei păsări atunci trezite.

Publicăm „Piese de buzunar“ ale lui Vasile Rebreanu ca pe un experiment al autorului, dacă nu ca o ironie la adresa celor care scriu teatru absurd. Fără a nega modalitatea și reușitele genului, socotim că împrumuturile mecanice din „autori la modă“ nu suplinesc valoarea actului creator. Cu aceasta nu vrem să ne pronunțăm asupra calității pieselor publicate, și invităm pe cititorii noștri la o discuție vie, deschisă, cu privire la maniera respectivă de a scrie. Într-o altă pagină o revistei semnalăm, cu regret, că asemenea modalități, foarte personale, de a comunica cu cititorul, prin intermediul literaturii, tind să-și facă loc și în poezie. Am dori ca discuția noastră să se extindă și asupra versurilor greu de deslegat.

o aripă albă cu negru, se întinde și se zbate ușor, cu o voluptate somnoroasă.

Un freamăt, ca de pădure stîrnită se aude.

Poate din cauza acestui freamăt de pădure stîrnită furoul alb cu negru flutură iar, negru cu alb, ca o aripă singuratică, tristă și foarte holnavă. Un timp se zbate singur, cu mișcări tragice, suferind, încercînd să crească, scîzînd iar, încercînd să se înalțe și din nou căzînd, gata să se stingă dintr-o clipă în alta. Încă un efort disperat, zbatut de a nu muri. S-a oprit. A căzut.

Camera intră din nou în încremenirea ei mută.

Apoi iar freamătul de pădure stîrnită și din nou zbaterea furoului, ca o flacără din nou aprinsă, care crește în vîntul nevăzut, din cauza lui mărîndu-se, din cauza lui gata să se stingă flacăra ciudată, albă cu negru, furoul viu care, acum a ieșit aproape tot din dulap, cerînd un corp bronzat și tinăr să-l îmbrace.

O clipă, furoul singur, ca o flacără.

Observăm abia acum înmugurirea unui colț al dulapului.

Furoul, o aripă a flăcării lui, se ridică spre colțul acela, dansînd parcă, așteptînd. Un moment îngemănă în aer, rugîndu-se dureros.

În liniștea prelungă vedem creanța verde, tinăra, udă încă de frăgezimi care, crescute, cuprind de mijloc furoul.

Întă încă o creangă geamăniă ce leaște. Crengile prind de cele două panglici furoul ca și cum s-ar fi așezat minii tandre pe umerii de femeie.

Cele două crengi elatină ușor furoul, într-o parte și alta, ca într-un început de dans. Așa două minii verzi, înmugurite, dansează cu un furou alb cu negru, foarte viu acum, ca o flacără și ca o femeie.

LINOGRAVURĂ de MARIANA POPA

MICRO - PROZE

Din însemnările unui pacient (1963, 1964)

VALĂ INTEGRITATE

N-am izbucnit niciodată să mă înclin foarte corect. Totuși, vizez radiografiile practicăză că pot multiplica și orase leziuni pe coloana vertebrală.

MALE ENTENDU

O tinăz endecăz de la salomul 26 mă jrec să slăvitor.

VIZITA PROFESORULUI

Profesorul și-a anunțat vizita în saloanele bolnavilor marți (dar a fost chemat urgent în străinătate), iar (cînd era chiar în străinătate), alimbăz (cînd trebuia să se întoarcă din străinătate) și a venit luni (de la Academia R.P.R., ca și cum nici nu plecaseră încă în străinătate). Voia să-mi arate și-o vedă, omical, bolnavii și să-i asigure că boala lor merge mai bine, mult mai bine. Plăcînd, profesorul a lăsat în atmosferă ceva ce un zumzet și o mișcare măzăz de zîd.

ESTETISM

Am etadez astăzi din clinica dumneavoastră, domnule profesor, și m-am călăzăr teribil în cel mai înalt turn poate găsi titlul unui clăc rimbaldian). Pe aici trece albastru, și așotimpurile, și anurile, de parcă le-aș strîni eu, cu dezertitate. În deșafur, eu fac lumea, domnule profesor. „Et je danse“.

PROVERB ARAB (CULES ÎN 1961)

Cînd un medic te îngrijeste cu doctorat, să alii că vrea să-ți ia necasta.

DE MINIMIS NON CURAT PRAETOR

De minimis non curat praetor.

* De minimis non curat praetor.

MALGRÉ MOI

Printre multe îngăletici, sint redactor la o revistă. Odăz, vînd să semnez autorului unui articol că a comis în manuscrisul său un plioasam, s-am sopit: „Et je fais un neoplasme“.

TESTAMENT DANEZ

Eu mor, Horatio. Tu păstrează ce-i odepărat din inima mea. Restul e zgomat măruș, tahicardic, ascedat.

LECTIE DE LOGICĂ

Iubito, să nu definiști niciodată prin genul proxim diferența specifică.

FATUL 157

Bolnavul de îngră patul meu e un popă de țărălă, Popă agrestil, lipsit de prejudecăți. E luptător pentru pace. Perzilează viața veșnică. Crede în medici. Joacă la loto.

Are manifestări democratice în îngrijirea care-i face cîlmă. Sufără de o cîlmă veche, rebelă (pretensa nu gătește regim), și de un neumatism lambo-scatic („trage“ în altăz). Azi dimineață, la injeția „epidurală“, a fost neunit să stea în genunchi. Prognostic favorabil.

PASTEL

Seara se răcoarește.

REVELION 1964

De revelion, în spitalul unde mă aflu, s-a instalat, spre fericirea bolnavilor, un televizor. Ei și-au luat bastoanele, cârjele, cărucioarele și au petrecut toată noaptea arbind din cutia filifitoră sigle simulare de frumusețe și viață. În mijlocul programului m-am pomenit pe umăr cu obrazul lui Adrian, un puști de 5 ani, a cărui astropiere de nedescris nu i-a schimonosii ocolada superhă a gurii, nici pleoapele tandre. Am halucinat în secunda aceea că sint Antoine de Saint-Exupery, cu Adrian în carlingă, deasupra oceanului, ca să se vindece de o banală tuze măgăvescă. Iar el mă săruța și rîde.

AUTOCRITICĂ

Mi-e scrisul cam adjectival (din entuziasm), am e mare apăsămî pentru aluzia încreză (din modestie) și adăz parantezele (exaltitatea cu funcția de metaforă). Nu e bine.

FEMRIA CU PARAFINĂ

Unul din mijloacele terapeutice pentru casa umasă de dinapoi îl constituie aplicarea turleaz pe parafină. Caterina, cu țările pline, cutreieră barmelice etajele spitalului fiindcă uită mereu cui anume trebuie să pună parafina, înct nu izbutești s-o vezi mai puțin de treizeci de ori pe zi. Scutindu-mă de orice caracterizigaz literară, Caterina seamănă odoama cu nebuna lui Breughel Bătrînu.

EXTRASISTOLE

Nu te speria: extrasistolele sint sigle gazez inofensive ale pulșului. Imaginează-ți că un sticl de legeri se joară de-a prăhugiuri abiaze.

TEORIA CALAMBURULUI

Literele sar din cunșite și alerapă după cunșite prin fața ochilor mei. N-am nici o vînd că le surprînd în situații de spirit.

UIT

N-am o memoria bună. Mi s-a întîmplat să uit cum se zice la „lapsus“.

CRONICA OPTIMISTULUI

— Încercare omagială de pastie —
— Ești lipsit de conșoare, stimabile. Prea dai sălegînd prin clinici, ai căpătat virtuozitate. Notezi enorme lu-

Fabule de AUREL BARANGA

Fabula ingratitudinii

Cucul leneș și hain
Pune ou-n cuib strein
Și se uită în aprilie
C-n rămas fără familie,
Și se plînge ca netotu'
Că l-a părăsit nepotu'
Tipă, urî: „cu-cu, cu-cu“
Și e „fără“ ca vâncul
Singur-cuc, puștu, stingher
Ce

MORALA
să-i mai cer ?

Fabula iluziei

Se-ogîndeste luna-n bălă
Meditează un mormolec:
— „Ca să vezi ce nenoroc
De pe bolta cea înaltă
Stă cu mine izolată
În același loc“

Iar MORALA nu e alta:
Confunda bolta cu bălă.

Fabula frumuseții

O istorie în puține vocabule:
I-a întrebat frandajrul pe Atatefădeșter
— „De ce mi-ai pus ligă peală spinul ?“
— „Frumusețea se împletește întotdeauna
cu chin“

Iar MORALA acestei fabule
O înșelea numai adăvărul creator.

Fabula disperării

Plînge șalcia plîngătoare:
— „Noaptea lună, ziua soare
Vara cald, toamna răcoare,
Asta-i climă
Și climat
De creiat ?“

Originală
Această condiție
Să faci din disperare o
MORALA
și o postie.

Fabula meditației

— „Ce lucru mare e prudența
Ce importanță are experiența“
Filozofa un soarece
Și-l înșelea, deoarece
Întreaga lui

MORALA asupra frici
O făcea din burta pisicii.

LA BUCUREȘTI

în ritmului spiralei, zădăria Transilvaniei; de-un adevăr ce depășește realitatea imediată a materiei; ducău pînă la mine celina și murmurul istoriei; trecînd prin filul marilor încrucișări de vînturi și al serilor de iarnă, cînd fete și feciori își torcau în șezători eresuri și iubiri, iar cîntecul Moldovei, întotdeauna — nu știu cum se face! — de o nostalgic vioacune, mă purta între cîmpii și munți și ape inefabile, sau prin văzduhul mineral cu irizări de violet în degraoduri tainice...

A fost o clipă, dacă nu mă-nșel în intermezzo de regie poate cam slîngaci, cînd m-am dezmeticit. Și m-am uitat în mîdă reflex la badea Filip. Era la locul lui, stătea în scaun, liniștit, cu o cerul că nu se întimpla nimic, și mi-am reltas privirea, stînjinit, sub impresia că nu greșeam: asilei de jacuri și de cîntece avea destule și la Moliseț.

De obicei, cînd mergeam undeva, pe lacuri, sau pe marile bulevarde, sau pe bicurile-turn, în cerul omenesc al țarșelor; cînd îl plimbam prin sălile Palatului, înfiorat la rîndu-mi de libertatea de-a străbate un tîrîm cîndva ascuns de corina gîrșilor regesi; cînd ciocniam o cupă înșumată la foimosul „Car cu bere“; cînd îi redam propria istorie în fata statuarilor din piața Universității sau îl purtam prin magazinele mirifice, descoperînd eu înșimi sensuri noi în lucruri ce mi se părușăz defînitiv sondale — de obicei îl întrebam pe loc, îi iscădeam nerăbdător impresiile, pe deaparte fiindcă el făcea întotdeauna, acumulînd, impene-trabil, iar pe de alta, cu sentimentul cam egocen-trist al omului care, realizînd ceva, abia așteaptă să se exclame: „Ah, ce minunate lucruri ai fă-

cut!“. La Mogașoaia, de exemplu, nu m-am puiul abjine: „Badea Filip, aici o locuit un prinț. L-am dat afară și te-am adus pe dumneala!“

De astă-dată, însă, mă lăseam de orice întăbare, pentru că, evident, spectacolul „Ciocîliti“, bine pus la punct, putea să-mi placă mie, ciadî-nului de mult plecat din miezul țarșelor, în vreme ce el, în cel mai bun caz, putea să-mi răspundă: „Mă bucur. Jacurile noastre sint în cîntea la oras, și de asta mă bucur!“ În pauză, lumînd cu grijă, se uita la oamenii, îi cerceta, îi pipăia cu ochii pe dinăuntru, cu ochii lui albaștri și răculi, iar eu eram astel de mulțumit că și-o gășil de lucru, luîndu-și singur înapoi ceva din seara de care îl lipsisem fără voie.

Apoi, în partea a doua a programului, eu fost din nou momente cînd uitam de el, și de fiecare dată, întorcîndu-mă pentru un timp din reveria scenei către profilul său imabil, de medalie veche, mă încerca același sentiment penibil, că eu mă dăleleaz, în vreme ce pe el numai cumințenia și bunul simț (mergeți la Moliseț, să vedeți) îl împiedicau să-și arate, dacă nu chiar deceptia, măcar plăcî-sul.

Acasă, însă, el mi-o spus: „Astă-seară, am umblat în toată țara“. Fără a-și întăbat nimic. Și, văzîndu-mă că tac, cum de altfel făcusem tot drumul, și poate surprînzîndu-mi neîncrederea, adăugă: „Cînd n-ai timp să vii la Moliseț, te duci mereu să-i vezi, nu-i așa?“

BEN. CORLACIU

RADU CĂLĂ

ATORNICUL
DRUMATOR

le împlineste un an de cînd, în
astă pagină, apăreau ultimele
duri adresate de mereu regreta-
Mihu Dragomir coresponden-
revistei noastre, revista la care
ea să fie întâmpinată „cu plina
area celor mai curate prietenii”.
stenia aceasta plină de dragoste
grîjă o găsea întodeauna la
u Dragomir, poetul mult pre-
omul de o cultură aleasă și cu-
zătoare, îndrumătorul statornic
asimilat al celor mai tineri uer-
intr-ale literaturii. Numele lui
venit, de aceea, aproape în fie-
scrisoare trimisă redacției în
timp, mulți dintre correspon-
numărindu-se printre cei care
rimit îndrumării literare de la
Dragomir. Recomandările lui
de adevărată constituie, pentru
sei care au avut fericirea să le
ască un permanent punct de re-
față de care ni se cere să ra-
m realizările prezente.
re multe poezii țiguite din a-
nestinsă prețuire pentru
Dragomir se numără și in-
rea de mai jos, aparținînd ti-
poete braîlene Georgeta Chi-
cu, ale cărei producții poetice
ai fost găzduite de „Luceafă-

rib în urmă cu mai mulți ani. Pu-
bitarea ei e încă un prinos adus
amintirii aceluia care plină în ultima
clipă a vieții și-a apărut privirea a-
supra manuscriselor debutanților.

PRIMĂVARĂ

Nu-a prea tînar, dar cu primăvara
Am o vorbă-n anul două mi.

**Mîngie cu degete suferii
Frunza popului, s-o schimbi**
în clape,
Primăvara orea de amintiri.

**Fecioria iernii ce s-a dus
Risipește-o-n nuferi peste ape
Și-n seninul mîrilor de sus.**

**În salcîmii noștri s-aprinsă iar
Candelabre albe de lumină
Și sub pleoape stele de cleștar.**

**Pentru cîntul frînt pe la mijloc.
Pentru inima zbucnind din tîna —
Purpurie pajură de foc**

**Pentru ochii mari care-au răsfrint
Zborurile toate în adîncul lor.
Pentru fremătul din fiecare cînt.**

**Primăvara, credincioasă fată.
Risipit în ultimul lui zbor
Omul n-o să vină la-nfîlîntarea dată.**

**Da-n rîvnitul an cînd creștele-a
să-i sui,**

Dornică fecioră, înția ta lalea
S-o aprinză în amintirea lui.

**Semnele unui progres concludent
stînt încă puține.**

Concluzia de mai sus mi s-a im-
pușca la lectură unui mare număr
de versuri aparținînd unor autori a
cărora evoluție o urmăm mai de
mult. Producțiile fiecăruia ridică în
mod firesc probleme diferite, atît
temele poetice cît și capacitatea de
a le transigura artistic fiind și ele
de asemenea, diverse.

Ion Juca, de pildă, se arată în
continuare atras de peisajul mara-
mușean, reușind ici-colo efigii re-
velatoare. Dalta sa taie conture la-
pidare într-un material dens în
care predomină elemente ce suge-
rează duritatea, încredințarea dra-
matică: Strigă stîncă, plînge stîncă
/ dor de pajîste adîncă — / ni-
meni vine, nimeni trece / lîngă su-
fletul tău rece. // Strigă stîncă, strî-
gă-strigă / și te-nvinge din ferigă
Mușcă-n nori și rupe-n ape / frigul
înmîmii să-ți scape / Strigă stîncă
plînge-plînge / poate vei renaște-n
singă / calda flacără — cuvîntul să
aprinză vîntul. Amintirea Buciumu-
lui și tablourile rustice îi trezesc
lui Ion Dragomir nostalgia care pe
alocuri sînt convertite în versuri
genice de lăut în seamă: Nicînda
lăun-urma mea cărările / nu vor
striga supărate vîntului / să-mi
steargă urma cu desăvîrșire / de pe
acest piept al pămîntului, de pe

sudorea urcată-n spic din ogor / și
din leagănul aripelor mele de zbor.
**George Fleescu, Eugeniu Popo-
Andrei Rada** izbutesc și ei mai ales
acolo unde înving tentația livrescu-
lui și locului comun, strofe care în-
credințasesc încă o dată lucră-
rile de pînă acum. **Elisabeta Niță**
și **Doina Ceteș** se înfruntă încă cu
voce pătrunzătoare de un cald
feminin după **Ștefan Cimoscu-
cote**. Sunetele se armonizează
uneori în cite un cîntec distinct
a cărui melodie e încă lînsă-
ră: Cînd au zile mari de sărbă-

toare Fetele din muză coboară-n
jos / Vin pe drumurile Mioriței
Continuăse-o omenie și-n timp. Fe-
tele coboară-n împănirea Anei
Înt-un luminos și cald anotimp
Înt-un asfințit al soarelui, cu
dor / Fetele pornesc spre munții
lor. Progresul e și mai puțin vi-
zibil față de lucrările discutate an-
terior la **George Peșu** și **Drau Cy-
pean** care verifică încă pediferen-
țiat teme destul de generale: Nava
tineriei. Marea veștii. Incandescen-
ta. Pastel. Mînerul etc.

Sîntem îndreptății de aceea să
așteptăm din partea tuturor celor
cîtați mai sus versuri care să re-
prezinte un salt sensibil în scriu-
lor, rezultat firesc al unor eforturi
susținute de depășire a nivelului a-
stîns anterior. Altfel vom fi nevoiți
fie să ne abținem de la expri-
marea vreunei opinii, fie să repe-
tam observații și recomandări deja
cunoscute. Se impune deci, un auto-
control mai sever.

Decamdată da...

**Ion Arbore Stănel Predoleanu,
Victor Lupu, Eugen Delcescu, Nico-
lae Novera, Darie Horațiu, Mihail
Aurelian, Șuștic Simion, Mareș Au-
relian Mihail, ROMULUS FURTU-
VĂ:** Numele dvs se adaugă la lun-
gul și de „catarge” lulte la orizon-
tul atenției noastre pentru tot ce e
aptitudine susceptibilă de afirmare
și dezvoltare. Cîte dintre aceste
„catarge” vor reuși să înfrîngă va-
lurile, vînturile rămîne de văzut.
Decamdată sîntem bucuroși să
semnalăm autentice zone de poezie
să distingem în acest cor vocea
în formare a fiecăruia. De remar-
cat faptul că vocea fiecăruia se
face auzită acolo unde alt textul
cînt și melodia sînt mai temeinic stă-
pînite; cu alte cuvinte, acolo unde
cîntecului i se potrivește cunoscuta
artă poetică a cîntărețului anonim
cine mi-a scornit doina, friptă i-a
fost inima. Versurile lui Ion Ar-
bore închinată tovarășului Gheorghe

Gheorghiu-Dej, „primului secretar
al viselor omenesii” au gravitatea
durerasă a momentului care le-a
născut. Stănel Predoleanu e cînd
plin de elan constructiv (în Gene-
rație nouă sau Țara mea), cînd te-
luric, mai ales în „Amurg pe Mostiș-
tea”, unde numai o experiență
săracă îl împiedică, să transfigureze
o idee poetică admirabilă: Soarele
iubește Mostiștea / De aceea ea n-a
săturat cîmpul de cînd o cunosc.
Romulus Furtună este partizanul
poeziei simple din care ne și oferă
cîteva secvențe promițătoare, unite
în ciclul „Fecundăție”. Încercarea
de poem „Glasul statului” e dec-
camdată eșuată, o simplă compune-
re fără implicații poetice. Cartea de
vizită a lui Mihail Aurelian este tot
un poem, „Copilul pescar”, construit
înt-o viziune romanășă prea puțin
accessibilă la această dată mijloace-
lor sale poetice. Poemul conține și
versuri care ating nivelul unor sim-
boluri semnificative. Foarte inegale,
poeziile tovarășilor Nicolae Novera
și Eugen Delcescu, cunosc uneori
înkăitări care te îndeamnă să le ur-
mărești cu interes (Cei patru, Ma-
rea călătorie a pîcilor în toamnă,
Imn înălțîmilor), dar și căderi în
banalitate și descriptivism.

Tipice pentru vîrsta lor încă fra-
gădă, pentru confluența dintre poe-
zia autentică și versurile destinate
jurnalului întîm sînt compunerile
semnate de Darie Horațiu, Victor
Lupu, de elevii Mareș Aurelian Mi-
hai și Șuștic Simion.

...și decamdată nu

Ordeanu Aurel, Melania Teodo-
rescu Ghica: Importanța ce o acor-
dați realizărilor dvs. literare de
pînă acum e în mare măsură înfri-
mată de călătoria lor artistică. Cu
greu poți desprinde din torrentul
versificării vreun sunet plin de poe-
zie adevărată, vreun pasaj care să
poarte amprenta unei gândiri arti-
stice. În ciuda intențiilor generoase,
lucrările rămîn niște simple compo-
nuri ocazionale, ritmate și rimate
monoton: Împresionant de-n trea-
căt, de simplu, de firesc mi-apare
tot în vorba-i și-aș vrea să-i poveș-
tesc / cum trec coloane lungi cu
steguri tricolore / ovaționînd tri-
buna cu flori multicolore etc.

De-n dreptul hazardată ne apare
mai ales încercarea tov. Ordeanu de
a zugrăvi Unirea într-un poem în
care, rînd pe rînd, marii unioniști
sînt caracterizați astfel: Kogălni-
ceanu — tovarăș luminat lîngă Cuza
Inimos; Alecsandri — scriitor și
poet de o mare menire; Alexan-
drescu — întîiul nostru poet mare
cu ară, fost și praporgic în armată;
Bolinteanu — macedo-român,
luptător aprig pentru libertate și
dreptate socială; Costache Negri —
suflet de elită, om dezinteresat și
cult; Russo — poporanist înflăcărat
etc., etc.

NICULAE STOIAN

SIMFONIE DE PRIMĂVARĂ — Fotografia: DAN GRIGORESCU

enda
aclului
LABIȘ

ințe au prezentat celor peste două
și al ceneclului două debuturi poe-
ea „reluări” în sectorul prozei.
uit și observații cu caracter mai
s dintre cele patru evoluții a avut
rli. Alături de confirmări certe,
ul să urmăm unele sovăiri ale
liar aluviuni mimetice, hiatus-uri
e transfigurare. Dar, să răsfoim

75

m nu mai este ceea ce se chea-
nou”. Luceafărul i-a tipărit cite-
re îl îndreptățeau pe un coleg
i dedice, tot în paginile revistei,
rajaor. O anterioară apariție la
se cu un sufragiu aproape gene-
trecut un an și mai bine. Tîna-
it răgazul să mediteze la reco-
i s-au făcut. Noi am așteptat
entul revederii.

i el ne-a pus în față două poe-
e, mai reușită pare a fi „Bibe-
telan”). Cîteva atribute „mai
lui său au fost relevante în pri-
e marginea lucrărilor: „notă de
n substrat”, „mobilitate a în-
zoș Vrinceanu). Unele observa-
le de primul vorbitor au fost
și multă acuitate de Ben Cor-
post-scriptum la „profilul” de
umintîndu-mi acel articol, afirm
at crezînd în vilorul de proza-
Serafim. Surpriza de azi e însă
tre timp n-a făcut prea mult
ă. Ce e drept, atmosfera știe în
gereze, regăsesc și unele apti-
le data aceasta, cade în proli-
vestire dovedește ceva mai
ilistică, insuficientă însă). Au-
ceea ce trebuie să-i fi consti-
altitudine: impresiile copilă-
i. Anterior — oferise acestora

putere de generalizare. Acum nu. Examenul a-
devărul de care îl are de dat: se va petrece cînd
se va lansa în largul vieții, care vibrează de
adevăr și de noitate”. Au mai luat cuvîntul:
Mama Tudor, Grigore Albu, Marius Sochet, Mi-
hai Simionescu, M. Băleț, Doru Nicolae, Suc-
cesul. Inegal obținut acum se datorește, cum
s-a spus, faptului că Dragoș Serafim nu caută
să-și delimiteze un univers al lui. Imitația e o
boală de literate, și autorul o va depăși numai
sporînd netăcut bogăția de idei încorporată în
existențele umane despre care vorbește (Eugen
Barbu).

Pe linia bunelor debuturi lrice ale ceneclului,
au fost ascultate apoi versuri de Grigore Albu:
„Oră seismică”, „Toamnă”, „Paralelă”, „Stele po-
lare”, „Întoarcerea lebedei negre”, „Momente de
ploaie”, „Ochii fetelor”, „Două poeme de dra-
goste”, „Obsesie”.

76

George Băliță, cu „Adevărul despre Lauren-
țiu” (fragment de roman, cînt la 20 aprilie) con-
firmă încă o dată aplauze mai vechi.

Întă părerea proepinlenilor: „Stilu” oral, care
eliberează un umor spumos, plus incrustațiile
satirice — atestă o diversificare a calităților pro-
zei lui Băliță, în ciuda faptului că uneori den-
sitatea compoziției pare vaporosă (M. N. Rusu,
„Lipsește portretele fizice, dar dialogul caracte-
rizează admirabil” (Cornel Chițic). „În profilul celor
doi Laurențiu — tată și fiu — regăsim clar pe unii
dintre noi, care luînd cuvîntul în ceneclu au o
mare plăcere a se autoasculta.” (Dan Arău). „Un
dar deosebit al fotografierii care îl încetănterul”
(Marcel Grădinescu). „Necruțător cu personaje-
le” (D. Mutulescu), „le plasează într-un timp in-
dividual surprins dramatic, dar carecum deta-
șat față de timpul colectiv” (St. Nicolici). „Cali-
tățile și defectele stau într-un amestec de stîl-
zare și de încadrare socială — din păcate acces-
ta, destul de vagă — vîdînd resurse personale

Pentru a da un caracter mai complex acestei
agende, reproducem și părerile tinerei proza-
toare Simziana Pop transmisă după încheierea
dezbaterilor:

Angajarea de discuții pe marginea unor fra-
mente de roman, comportă riscul răzbitului cu
morile de vînt. Autorul poate juca rengașii
imprevizibile exegutului literar, pentru că are
mereu ultimul cuvînt. Dar sînt și cazuri cînd
specificul de conținut și formă al unei cărți se
subsumează unilar fragmentului ales. Acesta
este, cred și cazul paginilor de proză citite de
George Băliță în ultima ședință a ceneclului
Nicolae Labiș.

Proza lui Băliță operează pe spațiu și timp
restrîns. E un original „autor de ma cham-
bre”, de dimineața pînă seara. Laurențiu, eroul,
e un contemporativ. De la ușă la ogîndă, obiecte-
le devin susceptibile de numeroase interpretări,
prilej de proiectare a unei originale viziuni asu-
pra lumii. Se încearcă o reconsiderare a bana-
lului la limita dintre realitate și fantezie, din-
tre obiectiv și subiectiv. Gîndirea asupra oby-
năului este o pasiune manifestă a eroului,
implicînd și tehnica disimulării, a distanțării
ironice față de obiectul analizat. Emanciparea
e aparentă, pe un fond dramatic: superficiali-
tate, incultură, filistinism etc. Sarcasmul și lu-
riditatea servesc mereu autorului concluzii de
natură corectivă.

Erui aparțin toți mediului casnic. Ca interes,
autorul este solicitat de ei diferit. Există un
raport al definiții personajelor unele față de al-
tele o angajare creșcîndă a lor în acțiune. Dar
„porul numărului de indivizi este invers față de
cantitatea informațiilor care îi însoțesc, ajungî-
du-se la situații limită, vîzînd absurdul („două
șepci și-o țîcere”). Se creează o anume stereo-
tipie lingvistică (discuția de la anticariat, con-
versația Laurei cu prietenii) și — interesant —
mimică, suplinitoare de alte detalieri.

Prin fragmentul de roman citit în ceneclu,
George Băliță se dovedește a fi în continuu
progres față de sine însuși.

În continuare, s-au citit versuri de Iordan Po-
pescu, Poeziile „Dans”, „Poem forestier”, „Bala-
da bătrînului stejar”, „Trecere prin pădurea
sentimentelor”, „Logodnă cu marea”, „Cancer”.

Sfîrșit de adolescență”, „Joc în lumina statui-
lor” (programate spre lectură la cererea asisten-
ță a autorului) nu îngăduie decamdată antici-
pări asupra posibilităților sale de evoluție. „Idei
diluante, pierdute în barocul cuvîntelor” (Violeta
Zamfirescu). O încercare înimosă, a lui Adrian
Păunescu, de a demonstra viabilitatea unor ex-
presii, n-a convins decît parțial. Cu diferite
nuanțe, ba chiar cu apeluri la... blîndețe, cei-
lalți 8—10 vorbitori au spus în fond aceleași lu-
cruri pe care le-a accentuat în finalul ședinței
Eugen Barbu: „Autorul are o scintile de sensi-
bilitate. Lasă însă impresia de „făcut”, de im-
prumutat. Încearcă să fie poet — dar neglijea-
ză sau uită, să se exprime pe sine. Cîteva ver-
suri — corecte nu pot suplini o idee poetică, o ar-
dere, o intensitate”.

**POSTA
REDACȚIEI**

toare Fetele din muză coboară-n
jos / Vin pe drumurile Mioriței
Continuăse-o omenie și-n timp. Fe-
tele coboară-n împănirea Anei
Înt-un luminos și cald anotimp
Înt-un asfințit al soarelui, cu
dor / Fetele pornesc spre munții
lor. Progresul e și mai puțin vi-
zibil față de lucrările discutate an-
terior la **George Peșu** și **Drau Cy-
pean** care verifică încă pediferen-
țiat teme destul de generale: Nava
tineriei. Marea veștii. Incandescen-
ta. Pastel. Mînerul etc.

Un nume nou

ILEANA MALANCIOIU

Lingă roata
lui Korea

Lingă roata lui Korea
Înmărmurii s-au adunat ai mei:
căci s-a aprit din drum o roată
și drumul se-nvîrtește-n jurul ei.

Eu, din livada casei păntegli,
am alesqai pe drum ca în copilărie
și poezii cu creșcut în jurul meu —
tărani încercăzai pe gîle.

Eu am venit de buna voia aici:
Am gîlea vatra-mpăienleniă;
Am înămiolat de două ori pămîntul
Și i-am umplut cupioarele cu piată.

Apoi am iupt-o țîraneghe pe șteigoi:
Să iasă aburi calzi și i-a simțit din depărtări
Și-n lacul huzduganului voia ca uragunul
Mitsul tras pe cale paigpe nări.

Îl așteptam să alie gustul pîmîi
Și numai după bătoia inimii am înjeles că
e buna.

Că plîa la piepti era înqapoi în pămînt
Și de la urezî în lună.

O, toate letele acelea din povestea
Care de leamă v-au umplut marea,
Cînd e altă de simplu și de omeneghe
Să-nceari cdată să lubești un zmeu!

Doartă fără chei

Trec prin laja unei porți lată chei,
Bat cu inima n fierul masiv,
Fierul tremură parcă de teama
Unui aspru răspuns decisiv.
Nu-mi spune nimeni să intru:
Nu-mi spune nimeni să plec.
Poate după poartă nu-i nimeni,
Sau poate așteaptă să trec.
Am încercat într-o zi să deschid
Cu versuri ticluite dinadins:
Parcă de partea cealaltă a vorbei
Iai lipse urechea un îns.

Întoarcere

Caut lînga răspîndită-anume
să-mi gîle destul drumul înqapoi;
mi-a poezii sub pleoape lîlnaul
și mă luminează iarăși piata
scăpătoală în capitele de bob.
Sciiflul roților încurecă
barba latei sprînzîntă-n piepti,
juneli oplecați sub greviale
se împletecesc pe drumul drept.
Fulgurul a înqai restul
și le arde blana de la gît;
bieciul s-a-nodată în crucea nopții,
dar ei fug de drag și de urli.
Tunetul îmi zguduie cătuța,
porumbelul priponiți se zbat
și rugîndu-și stănesc-nîngerația,
bhează înt cu covîlînă-n spate.
Parc-am luat neliniștea din Vîșcoac
pentru-n cos de mete burdușite
s-o ascund în casa păntecoacă
și de zeca ani cînti sînt de-alunzi
umbli șesul să mă umdărească

Copac
de primăvară

Copac de primăvară și lîmă anotimp
Vîntule a pămîntului întîmînit.
Merg prin văzduhul răscolit de crengi
Și drumul mi-e ca el de răscolit.
E soarele, la înălțimea unui prieten bun;
Căldura lui mă cîușă în umbra cea mai deaso.
De parcă ai cerceana într-insul pămîntăd,
Și-mi e sufletul ca o mîreșă,
Care se gîle lubită.
Spie ramuri mă-nali ca mîreșoa spre mîre,
Tăcătul-n al nunții lumuli.
Mi-e cîntecul stîns dar e stîns în iubite
Și nici un cuvînt nu țî-or spune mai mult.

La corlon

Stau iar copil de straja la corlon
și învîtesc prin simburii de prună
și simburii mi s-au lipit de-atomă
de s-a-necîns cozonacul de la lună.

Bilei

Voci rugămie de plîm și vreme,
Strigăt adus depărtării.
Unde-i cupola zăvălîntă de vînt,
Unde mi-a vorbit zeia mărilor?
Cineva mi-a răscuit lanțurile,
Am sfîșiat văzduhu-nspămintat,
Și am trecut ca roata norocului,

Rugă

Mă rog de tine băiat cutajce
Încercat pe zidul morții în blîcii copilăriei,
Nu umbia să mă smulgi de la zmeul cu sapte
capete.

Ca să cîștigi o parte-a-mpădăiei.

Pe lingă păpușa de alps colorată,
Am oțina la lîlnul de pămînt
Un papagal îmi presveștie șorții
Și un bărbat cu lîță în piecioare,
Se învîrtește-abil pe zidul morții.
Tîrîbombele mi-au închis ochii,
Zidul negru parcă se clătină,
Doar în lacul zejii stă luna,
Ca o albă stăluie de platină.

Colț stîncos al Islandei — nordul lăsat în urmă

Gibraltar

Pentru cititorul neobișnuit e necesar să precizez că rîndurile care urmează sînt extrase fragmentar, însă nu cu totul la întîmplare, din caietele unde am înregistrat fidel, pînă la detaliu, evenimentele și impresiile unei călătorii lungi în Atlantic, cu nava de pescuit oceanic „Constanța”. Cei optzeci de oameni (am fost al optzeci și unulea) de care amînțesc decumdată în trecut, sînt echipajul vasului. Timp de aproape șase luni ei mi-au fost prieteni și tovarăși: îi simt la fel și astăzi...

RADU TUDORAN

Jurnal din Atlantic

Doar o datorie; mai degrabă este o nevoie fizică și o dorință interioară, amîndouă — așa putea să spun — arzătoare.

Am cerșat locurile pe unde să fac plajă între orele mele de lucru. „Cartul” meu unicul mai lung decît al echipajului — și adesea „cart de noapte”. Dar, oricît aș lucra, de soare am nevoie ca de hrană, de aceea mă uit la el ca la un fruct cu sucuri bogate, care e gata să se coacă de la o zi la alta.

Simbătă 26 decembrie

Începînd de astăzi mi-am propus să trec la o viață nouă. Așadar m-am culcat devreme, ca să nu mă mai trezesc spre prînz și să înțeleg lumina soarelui. Am făcut ordine în cabină, în care s-au plantat ramuri (ramificate) din echinacee și de curățenie, am spălat hublourile care acum lucesc lumina.

„Viață nouă” înseamnă să nu mai dorm după-masă, ceea ce nu mi-a cerut nici un efort; secretul este că ora critică să nu mă găsească în pat. Nici n-are să mă găsească dacă vine căldura!

Se face pregătiri pentru improvizaarea unui brad de Anul Nou; nu știu de ce nu s-a gîndit nimeni să la un brad adevărat din Islanda, și mă mir că nu m-am gîndit nici eu, să am măcar mișcarea unui înalt în cabină.

Realizat „pe cale sintetică”, bradul nostru are o tulpină de bambus, în care s-au plantat ramuri (ramificate) din sîrmă de alamă, iar pe ele în clipă se leagă frunzulițe de bambus pescăresc. Seamănă mai degrabă cu niște penne, pe care de struț, bogate și mîșcătoare. Dar cînd se vor vopsi verde — s-ar putea să evocă exact ceea ce dorim. Doctorul și cu Marian se așază să strîngă și să confecționeze podocice, coșulele, serpițele, ghiocinde și altele. Douăzeci de oameni, pescari, erau azi după-amiază în caveu și mi-aș dădea la toate acestea, făcînd clac.

Am fost îndușăgățat și în privința mîșcării, copilărosi și cumsecade, pe acesii oameni aspri, deprinși cu îndelincir și mai aspre.

Oricît mă străduiesc să desprind din viața noastră o imagine desorbită, ca să n-o pierd, nu găsesc nimic; viața decurge calmă, monotona în aparență, dar dacă mă gîndesc că acum în țară e iarnă, pot să văd cu ochii și să simț în minte, în preajma hainele de vară sub cerul senin, în lumina soarelui care a și încercat să încălzească, înseamnă că toate la noi sînt neobișnuit și vor fi fabuloase în zilele următoare.

Înălțimea soarelui azi la prînz era 22 grade; m-am amuzat să mă măsor cu sextantul, de mai multe ori, urmîndu-mi să scîdească treptat și lent, dar așa de vizibilă după culminare.

SOS astăzi noapte; un vapor libanez de tipul „Liberty”, cu mai multe compartimente inundate, bandat 30 de grade, cere ajutor pentru salvarea echipajului, la capul Finisterre, nu foarte departe în urma noastră. Se mai întîmplă deci, pe acest ocean așa de neobișnuit, să fie un naufragiu!

Miercuri 13 ianuarie 1965

„Dar Crucea Sudului am văzut-o în fața și am contemplat-o. Nu, nu este insignifiantă, cum spun unii, și nu poate demăgăji pe nimeni, fiindcă are un desen împănate, iar în jur mult spațiu — și fiindcă-i așa de departe!

Seamănă ușor cu Orion, dețînt cî-l mai simplă, ceva mai mare și sigur mai soborît. Dacă pe prima am numit-o o dată „constelația Insonnurilor” (fiindcă vara pe cerul nostru apare spre ziua), Crucea Sudului să numi-o „constelația Noctilugilor”.

Am privit-o îndelung și, într-adevăr, mi-am dăruit în ea, cu multumire, cu o ușură melancolie „produsă” de nostalgia visurilor neîmplinite decît țîrziu și numai în parie.

În afară de aceste două constelații, restul cerului poate să rămînă pentru mine anonim; ele îmi ajung, spre a-mi balansa sufletul de la una la alta...

Vineri 15 ianuarie

Între multe dihinăle ale mării pe care poate am să le identific cîntînd prin tratate, plec din cînd în cînd cîte un homar, sau o langustă de jumătate de metru; vînturilor bucurărilor și înaltă și colecționează, pasionați și înmulțite, sau nu știu ce să le facă, spre a-l păstra în forma întregă. Nu

mai să răsucească, altfel ar fi păcat de carnea lor, care mă tenenază.

Am văzut în colțala din bucătărie, printre altele vîetli ciudate, unele alecătuite elegante, altele hidocase, un pește în formă de șarpe, un soi de anghilă — nu-l cunosc denumirea exactă — cîntînu-bun, lipicios, pară viscos, cu capul turrit, cu dinții fieroși în gura destul de hrăpărească. Avea peste un metru și jumătate lungime și părea cel mai surzăguz din toată colonia, mai surzăguz decît pui de rechin, care se zvircolesc în lăe cu disperare, fără să-și poată înălța suprafața prea mult vecinilor. Cînd se zăbovește, anghila se deplasează cîțiva metri, neoprinindu-se decît în peretele de țesătură din ele, deși în agonie (dar ce agonie ferocă!) și înghitit o scurmbie din cele mai mari. Prigănită scurmbia l-a stat în gît, dar după o pauză, adunîndu-și puterile și reînălțîndu-și apăsările, a dat-o gata; puțin mai țîrziu, încă vie, a mers la fabrica de făină...)

Am cerșit sîr, într-un traul mai mic, de tonă sau două, pe cînd acesta se afla pe punte, încă nedezlegat, am simțit din interiorul grămii strînsă în plajă agitate și dispersate; o vîetate, acceptată de altele, ar fi vrut

prima oră. Dar mai ciudat, mai neînțeles, de la prînz s-a totu spre sud și tot de la sud baze și acum, seara.

Am stat la noapte cînci ceasuri, pe puntea etalon, cu simțămîntul reconfortant că îmaginez sănătatea Soarelui care trăiește în întinerie și umezeală, știu de ce lăsa la lumină primăvara și se rănucesc pe pietre să le pierdăse soarele. Acesta este cuvîntul potrivit: m-am rănușit gîndînd în sufletul meu de plăcere și am absorbit soarele cu aviditate.

Prin murea din jur continuu, cum creștea în suflet de toate de peste băgăte la magazie, prin murea meschiar, știu decumdată numai de mine, toate astăzi, în mine mi sauu părut regenerare și confortabile...

Joi 4 februarie

Era nouă dimineață, mi se pare cînd au venit Marian cu Vasu și mă amuză că barca e la apă și în câteva minute pleacă. Nu știu cum m-am bălăcit, cum m-am îmbrăcat (așa de simplu: un sort și o cămașă!) cum am fugit afară, cum am încălecat bălăstră în lungul căreia se adunase mai tot echipajul, cum am coborît în

prima oră. Dar mai ciudat, mai neînțeles, de la prînz s-a totu spre sud și tot de la sud baze și acum, seara.

DRUMUL SPRE SOARE

IN EXCLUSIVITATE PENTRU „LUCEAFĂRUL”

comoda scară de pilot, scară de frînșecă, tuse onenescă, și la fiecare încet gramada se mișca iarși.

„Ne-am desprins pe rînd vasele ca să ne recunoaștem (terminașem între noi de zece zile, dar ne înfîlșeam prima oră)...

„Din peste neolofotograficăm făcînd foarte căușată în zănoahine.

Vineri 22 ianuarie

Azi la ora 14, pe latitudinea 22°40', în timp ce mergeam spre sud, cu traulul la apă, ne-am întîlnit cu vasul care, de afla timp pe rînd informații...

„Ne-am desprins pe rînd vasele ca să ne recunoaștem (terminașem între noi de zece zile, dar ne înfîlșeam prima oră)...

Vineri 29 ianuarie

Am avut surpriza ieri să întîlnesc oceanul cu nu crezusem că mai există — așa cum visasem.

Depărțindu-ne de navea noastră, ne-am pomenit deodată între valuri, cîrora abia acum le vedeam înălțimea adevărată — și încă oceanul era liniștit ieri dimineață. Am văzut pe neașteptate orizontul mai aproape, la cîteva mile, și totuși lumea apăsătoare, mi s-a părut mult mai vastă, și am regăsit neliniștirea etîlu de alțădă.

Dacă n-ar fi strălucit și n-ar fi ars soarele, ar fi fost puțin cum neliniștitor să te vezi așa, pierdut între valuri, în timp ce, în afară de navea noastră, rămăsă în urmă, nu se mai vedeau alte vase.

Am mers în direcția indicată, fără să deslușesc ceva în fața, decît pustietatea, și din cînd în cînd ceame de val înspumate, albe. Pescărușii zburau pe deasupra noastră; am avut prilejul să-l văd de aproape, cum își deschidea pliscul, destul de lung și de fioros, înainte de a se prăbuși în apă; gîtlejul îi se contracta atunci, într-un fel de spasmi, ca și cum, pofțicosi sau hămesți, și-ar fi devalorat prada cu anticipație.

Din cînd în cînd cineva se urca pe un banc și, întîndu-și echilibrul pe picioarele încercate încerca să descopere cu binocul unde este „Galati”, tînia noastră NI se spuse că se află la șase-paște mile, dar merseșem o oră, și făusem aproape toată această distanță, fără să-l descoperim pe înținderea apelor „Constanța”. Între

viața acasă. S-au împlînt astăzi 103 zile de cînd m-am îmbrăcat pe Dunăre și în tot acest timp viața mea s-a desfășurat în cadrul concentrat care este vasul, și pe care îl contemplant acum din afară, cu o eroare neașteptată. Mi se părea că omul din barcă nu eram eu, ci o dedublare a mea, care se uita la nava din față cu puțină mirare și cu nu știu ce nedumerire. Mi se părea că eu, cel adevărat, eram dincolo; mă vedeam străbătînd punțile, urelînd scările, mai după alta, pînă la puntea compasului, unde cîțiva oameni, legați de dimineață din sacurii, vedeau să și facă odihna la soare — și soarele era foarte fierbinte și foarte strălucitor azi dimineață...

Vineri 5 februarie

Am umblat pe mare într-o vreme, zile și nopți greu să le număr astăzi, într-o barcă devenită atunci adevărată mea casă, și-apoi aproape douăzeci de ani nu m-a părăsit gîndul de reedita, în proporții geografice, vechile și micile mele creații din preajma uscatului. N-am putut să-mi îndeplinesc proiectul pentru care la răstimpuri am făcut eforturi prelungi.

Am stat la noapte cînci ceasuri, pe puntea etalon, cu simțămîntul reconfortant că îmaginez sănătatea Soarelui care trăiește în întinerie și umezeală, știu de ce lăsa la lumină primăvara și se rănucesc pe pietre să le pierdăse soarele. Acesta este cuvîntul potrivit: m-am rănușit gîndînd în sufletul meu de plăcere și am absorbit soarele cu aviditate.

Prin murea din jur continuu, cum creștea în suflet de toate de peste băgăte la magazie, prin murea meschiar, știu decumdată numai de mine, toate astăzi, în mine mi sauu părut regenerare și confortabile...

Joi 11 februarie

Am văzut în colțala din bucătărie, printre altele vîetli ciudate, unele alecătuite elegante, altele hidocase, un pește în formă de șarpe, un soi de anghilă — nu-l cunosc denumirea exactă — cîntînu-bun, lipicios, pară viscos, cu capul turrit, cu dinții fieroși în gura destul de hrăpărească. Avea peste un metru și jumătate lungime și părea cel mai surzăguz din toată colonia, mai surzăguz decît pui de rechin, care se zvircolesc în lăe cu disperare, fără să-și poată înălța suprafața prea mult vecinilor. Cînd se zăbovește, anghila se deplasează cîțiva metri, neoprinindu-se decît în peretele de țesătură din ele, deși în agonie (dar ce agonie ferocă!) și înghitit o scurmbie din cele mai mari. Prigănită scurmbia l-a stat în gît, dar după o pauză, adunîndu-și puterile și reînălțîndu-și apăsările, a dat-o gata; puțin mai țîrziu, încă vie, a mers la fabrica de făină...)

Am cerșit sîr, într-un traul mai mic, de tonă sau două, pe cînd acesta se afla pe punte, încă nedezlegat, am simțit din interiorul grămii strînsă în plajă agitate și dispersate; o vîetate, acceptată de altele, ar fi vrut

DRUMUL SPRE SOARE

IN EXCLUSIVITATE PENTRU „LUCEAFĂRUL”

comoda scară de pilot, scară de frînșecă, tuse onenescă, și la fiecare încet gramada se mișca iarși.

„Ne-am desprins pe rînd vasele ca să ne recunoaștem (terminașem între noi de zece zile, dar ne înfîlșeam prima oră)...

„Din peste neolofotograficăm făcînd foarte căușată în zănoahine.

Vineri 22 ianuarie

Azi la ora 14, pe latitudinea 22°40', în timp ce mergeam spre sud, cu traulul la apă, ne-am întîlnit cu vasul care, de afla timp pe rînd informații...

„Ne-am desprins pe rînd vasele ca să ne recunoaștem (terminașem între noi de zece zile, dar ne înfîlșeam prima oră)...

Vineri 29 ianuarie

Am avut surpriza ieri să întîlnesc oceanul cu nu crezusem că mai există — așa cum visasem.

Depărțindu-ne de navea noastră, ne-am pomenit deodată între valuri, cîrora abia acum le vedeam înălțimea adevărată — și încă oceanul era liniștit ieri dimineață. Am văzut pe neașteptate orizontul mai aproape, la cîteva mile, și totuși lumea apăsătoare, mi s-a părut mult mai vastă, și am regăsit neliniștirea etîlu de alțădă.

Dacă n-ar fi strălucit și n-ar fi ars soarele, ar fi fost puțin cum neliniștitor să te vezi așa, pierdut între valuri, în timp ce, în afară de navea noastră, rămăsă în urmă, nu se mai vedeau alte vase.

Am mers în direcția indicată, fără să deslușesc ceva în fața, decît pustietatea, și din cînd în cînd ceame de val înspumate, albe. Pescărușii zburau pe deasupra noastră; am avut prilejul să-l văd de aproape, cum își deschidea pliscul, destul de lung și de fioros, înainte de a se prăbuși în apă; gîtlejul îi se contracta atunci, într-un fel de spasmi, ca și cum, pofțicosi sau hămesți, și-ar fi devalorat prada cu anticipație.

Din cînd în cînd cineva se urca pe un banc și, întîndu-și echilibrul pe picioarele încercate încerca să descopere cu binocul unde este „Galati”, tînia noastră NI se spuse că se află la șase-paște mile, dar merseșem o oră, și făusem aproape toată această distanță, fără să-l descoperim pe înținderea apelor „Constanța”. Între

Am văzut în colțala din bucătărie, printre altele vîetli ciudate, unele alecătuite elegante, altele hidocase, un pește în formă de șarpe, un soi de anghilă — nu-l cunosc denumirea exactă — cîntînu-bun, lipicios, pară viscos, cu capul turrit, cu dinții fieroși în gura destul de hrăpărească. Avea peste un metru și jumătate lungime și părea cel mai surzăguz din toată colonia, mai surzăguz decît pui de rechin, care se zvircolesc în lăe cu disperare, fără să-și poată înălța suprafața prea mult vecinilor. Cînd se zăbovește, anghila se deplasează cîțiva metri, neoprinindu-se decît în peretele de țesătură din ele, deși în agonie (dar ce agonie ferocă!) și înghitit o scurmbie din cele mai mari. Prigănită scurmbia l-a stat în gît, dar după o pauză, adunîndu-și puterile și reînălțîndu-și apăsările, a dat-o gata; puțin mai țîrziu, încă vie, a mers la fabrica de făină...)

Am cerșit sîr, într-un traul mai mic, de tonă sau două, pe cînd acesta se afla pe punte, încă nedezlegat, am simțit din interiorul grămii strînsă în plajă agitate și dispersate; o vîetate, acceptată de altele, ar fi vrut

Joi 11 februarie

Am văzut în colțala din bucătărie, printre altele vîetli ciudate, unele alecătuite elegante, altele hidocase, un pește în formă de șarpe, un soi de anghilă — nu-l cunosc denumirea exactă — cîntînu-bun, lipicios, pară viscos, cu capul turrit, cu dinții fieroși în gura destul de hrăpărească. Avea peste un metru și jumătate lungime și părea cel mai surzăguz din toată colonia, mai surzăguz decît pui de rechin, care se zvircolesc în lăe cu disperare, fără să-și poată înălța suprafața prea mult vecinilor. Cînd se zăbovește, anghila se deplasează cîțiva metri, neoprinindu-se decît în peretele de țesătură din ele, deși în agonie (dar ce agonie ferocă!) și înghitit o scurmbie din cele mai mari. Prigănită scurmbia l-a stat în gît, dar după o pauză, adunîndu-și puterile și reînălțîndu-și apăsările, a dat-o gata; puțin mai țîrziu, încă vie, a mers la fabrica de făină...)

Am cerșit sîr, într-un traul mai mic, de tonă sau două, pe cînd acesta se afla pe punte, încă nedezlegat, am simțit din interiorul grămii strînsă în plajă agitate și dispersate; o vîetate, acceptată de altele, ar fi vrut

DRUMUL SPRE SOARE

IN EXCLUSIVITATE PENTRU „LUCEAFĂRUL”

comoda scară de pilot, scară de frînșecă, tuse onenescă, și la fiecare încet gramada se mișca iarși.

„Ne-am desprins pe rînd vasele ca să ne recunoaștem (terminașem între noi de zece zile, dar ne înfîlșeam prima oră)...

„Din peste neolofotograficăm făcînd foarte căușată în zănoahine.

Vineri 22 ianuarie

Azi la ora 14, pe latitudinea 22°40', în timp ce mergeam spre sud, cu traulul la apă, ne-am întîlnit cu vasul care, de afla timp pe rînd informații...

„Ne-am desprins pe rînd vasele ca să ne recunoaștem (terminașem între noi de zece zile, dar ne înfîlșeam prima oră)...

Vineri 29 ianuarie

Am avut surpriza ieri să întîlnesc oceanul cu nu crezusem că mai există — așa cum visasem.

Depărțindu-ne de navea noastră, ne-am pomenit deodată între valuri, cîrora abia acum le vedeam înălțimea adevărată — și încă oceanul era liniștit ieri dimineață. Am văzut pe neașteptate orizontul mai aproape, la cîteva mile, și totuși lumea apăsătoare, mi s-a părut mult mai vastă, și am regăsit neliniștirea etîlu de alțădă.

Dacă n-ar fi strălucit și n-ar fi ars soarele, ar fi fost puțin cum neliniștitor să te vezi așa, pierdut între valuri, în timp ce, în afară de navea noastră, rămăsă în urmă, nu se mai vedeau alte vase.

Am mers în direcția indicată, fără să deslușesc ceva în fața, decît pustietatea, și din cînd în cînd ceame de val înspumate, albe. Pescărușii zburau pe deasupra noastră; am avut prilejul să-l văd de aproape, cum își deschidea pliscul, destul de lung și de fioros, înainte de a se prăbuși în apă; gîtlejul îi se contracta atunci, într-un fel de spasmi, ca și cum, pofțicosi sau hămesți, și-ar fi devalorat prada cu anticipație.

Din cînd în cînd cineva se urca pe un banc și, întîndu-și echilibrul pe picioarele încercate încerca să descopere cu binocul unde este „Galati”, tînia noastră NI se spuse că se află la șase-paște mile, dar merseșem o oră, și făusem aproape toată această distanță, fără să-l descoperim pe înținderea apelor „Constanța”. Între

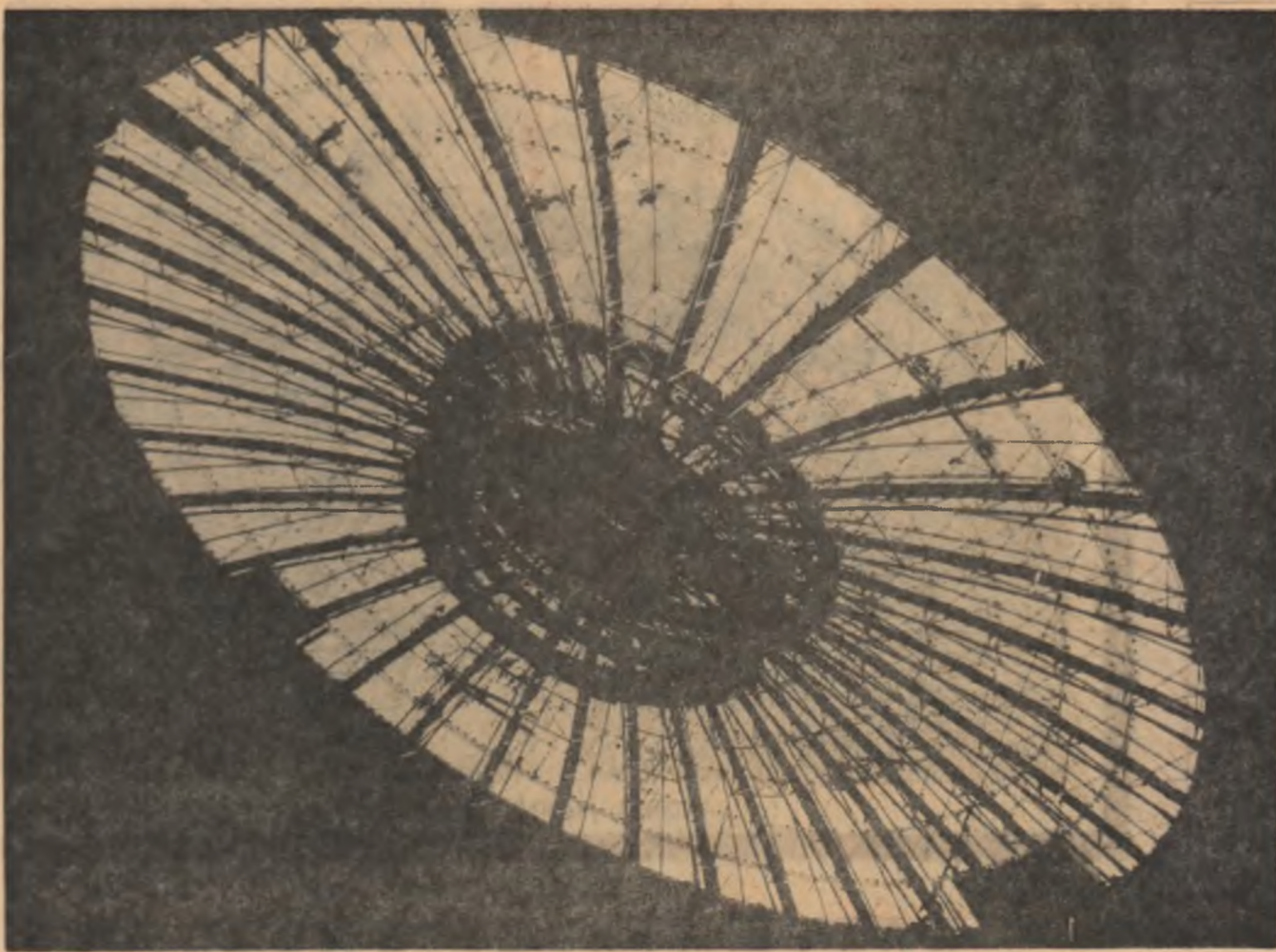
LEXICALE ȘI STILISTICE

Orice s-ar spune, îmbogățirea vocabularului datorează criticilor literari — nu avem, aici, în vedere, și o parte din categoria de scriitori — a contribuției dintre cele mai substanțiale. Cînd declarăm aceasta, nu ne gândim, firește, la autorii unor texte de tipul celor care formează obiectul comentariului din post-scriptum-ul rîndurilor de față și care nu pot fi alfel apreciate decît ca veritabile bizareții lingvistice. Afirmația prin care recunoaștem meritul exegeților literari în ceea ce privește perfecționarea mijloacelor de expresie, se sprijină pe fapte pozitive incontestabile.

Paginile semnale de critici și eseuri ca Tudor Vianu, Mihai Răilescu, G. Călinescu, Perpessiciu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Al. Dimă, G. C. Nicolescu, Radu Popescu, Eugen Schileru din generația mai veche sau — din cea mai nouă — de Mircea Zăciu, Paul Georgescu, I. D. Bălan, Matei Călinescu, Cornel Regman, Dinu Săraru, Mihail Petroveanu, S. Damian și încă de alții, a-testă preocuparea de a da materiei plastice a limbajului formele cele mai adecvate și mai originale.

Fără a fi neglijate modalitățile noi, personale, de structurare sintactică a ideilor, enunțul se remarcă, mai ales, prin minuțioasa elementare a vocabularului, prin opoziții, mult sau mai puțin insistente la sectorul etologic — în raport cu cerințele nuanțării unei idei. Deși prin funcționarea căii revin, mereu, în deosebire — națiuni caracterizate prin precizie și exactitate, stilul criticilor literari nu renunță la oficiile expresiei figurate, în care cuvîntul de proveniență cultă sau pornit din structurile adinții ale limbii vorbite, se ivește — adesea, surprinzător — cu inedite efecte semantice.

Pentru modul ingenios în care locușoare de tip popular sau epitetul aporint uzual se integrează în contexte cu un profil stilistic purtînd sigiliul eradicției, am cita de pildă subtila prefață scrisă de Șerban Cioculescu la versiunea românească a lui Adolphe de Benjamine Constant, „Dornic să-i dea o creștere aleasă — n-î se spune — Juste (totul scriitorului, n. n.) n-o avut mină bună cu precepții aleși. Benjamine, ne-o dat crochiri viciose despre fiecare din aceștia, în paginile autobiografice din Caietul roșu, publicate tocmai în 1907. Cel dinții, un german cu numele Stroelin, îl batea măr, apoi îl înăbușea cu mîngîierii, ca să nu fie pîrîi”. Intenția ușor persiflantă la adresa unui tot dezmințit de realitate în prezumțioasele-i decizii pedagogice, ca și efectul fin umo-

FOTOGRAFIA: ION MICLEA

O precizare

N-am și socotit că e cazul să răspund la „Cronica limbii” pe care o semnase N. Mihaescu în nr. 4 al „Luceafărului”, pentru că există un ton și procedee care fac imposibilă discuția. N. Mihaescu — a cărui activitate critică și literară cuprinde, pe cit știu, o broșură de nivel prescolar despre Fillmon — dă cu o dezarmantă suficiență lecții de estetică și de gramatică, desființează implacabil textul critic de care se ocupă, onibate de „asa numite studii introductive”. Nu voi încerca să-i dovedesc că am aflat de existența eorcului și că au în loc de a e erare tipografică. (Pot să-l indic. hapaoului) corector și alte lucrări ale mele care ca și „Proza umoristică”, au fost difuzate înainte de a se putea întocmi erata și în care capacitatea și afera lui principală de interes pot găsi teren de viațanară) Nu cred că e cazul să explice de ce „vîndicătoria” nu e o erzie stilistică, nici care a deosebirea dintre contradicție și nuanță.

Plătitudinea desavîrită, ferită de idei, e inatacabilă. Făcînd pe un astfel de ton, chiar înregistrarea unor inadvertențe reale își pierde orice utilitate. Pot doar să constat că, în împrejurări schimbate, Georgescu-Cocoș și T. Pîșani au cuprăviut.

Există însă un punct ce nu se referă nici la gust, nici la puterea înțelegerii — înșurîri distribuite, după cum se stie, înegal printre muritori. Aici intră în joc buna credință și obiectivitatea. Un titlu nu e echivalentul „compozitiei” imprimare pe flacoanele farmaceutice și nu trebuie să cuprindă toate categoriile de scrieri incluse într-o antologie. Pornind de la titlu, improvizatul pasnic al limbii protestează împotriva introducerii de texte satirice, alături de cele umoristice, explicînd savant deosebirea dintre umor și satiră. Textul prefaței arăta însă destul de clar în ultimele pagini că au fost selectate texte umoristice și diferite tipuri de texte satirice. Splezează citeva fraze: „Trecerea de la desavîrită directă la comic e imperiosă...”. Sarcasmul, pamfletul se află pe un teren de mijloc... O antologie a prozelor noastre trebuie să meargă mai departe: Nu poate ignora formele diverse ale pamfletului, de la Mladuțușcu dină la Coccoș”. Pămărea în contradicție a titlului cu sumarul, ignorîndu-se explicațiile din prefață, măsoară buna credință sau puterea de înțelegere a cenzurii. Le măsoară, poate, pe amîndouă. Verificarea tonului și a bunel credințe revenea însă redacției „Luceafărului”, care a socotit drept singurul comentor potrivit pentru cele două volume de antologie — discutată cu seriozitate de Adrian Marino și Valeriu Ripeanu — o astfel de „cronica a limbii”.

SILVIAN IOSIFESCU

P. S. În ce privește ultimul alinat din răspunsul lui Ioanefescu, redacția crede că, privitor la tonul și buna credință gusa la îndoielă în ea-l privește pe tov. Mihaescu, rîmîn discutabile și tonul și buna credință a d-sale. În paranteză fie spus, N. Mihaescu este autorul a opt lucrări dintre care amintim: Anton Pann, opere alese, 2 volume (1941), Alexandru Ghăbeșcu, opere alese, 2 volume (1943), Nicolina Fillmon, „Cicoșii vechi și noi” (1942), „Valori literare în opera lui N. Fillmon” (1943) etc. La o lectură sumară se vede că tonul nu e bun stătuitor și că în gornirea sa polemică d-sa n-a răspuns la principalele obiecții făcute de tov. Mihaescu. Considerațiile în Jurnal diferentiat dintre satiră și humor nu-i scutesc pe tov. Ioanefescu, într- altele, profesor universitar, să cunoască gramatica, cel puțin în formele sale elementare. Strigătele fals dîgite cînd și se apune adevărul nu ajută pe nimeni.

EUGEN BARBU

CRONICA LIMBII

ristic ce rezultă din cele două expresii, care se completează: n-a avut miră bună (în alegerea precepțiilor) și îl batea măr (aceasta din urmă de frustă savoare) caracteristică valorii artistice evidente.

În alt loc al prefaței, criticul notează: „Din dezvoltarea vaită o-băieșoșului nu s-o ales nimic, la virșo aduță, decît pirdalnicia de patimă a jocului, care l-a făcut dator vîndut toată viața, punînd stovili nevoii lui de neatințare și individualism”. Pasajul ni se pare edificator pentru iscusita îmbinare a cuvîntului neașcu cu termenul galic — și nu mai puțin pentru accepția, colorată efectiv, pe care în context o dobîndim către un epitet cum e, ca exemplu, adjectivul pirdalnicia, potențat în semnificația și prin pliosarea lui înainte substantivului determinat.

An mai fi de semnalat și alte nuanțe stilistice obținute prin judicioasă integrare a cuvîntului în context. Un diminutiv, cu aspect banal dacă-l luăm izolat, cum este verșor, capăt, sub condeul criticului, sensuri ironice, atunci cînd, după ce citează a profesie de credință conformistă a lui Charles-Samuel de Constant, vîr primar cu autorul lui Adolphe, scrie: „Să spunem că nu învidia frecventă între rude înegal înzestrate, ar fi stimulat ispirea bunului verșor. Dacă ar fi să aibă dreptate el...”

Spunem, mai înainte, că limbajul criticilor literari își largeste mult registrul mijloacelor de expresie și prin apelul la virtualitățile imagistice ale cuvîntului.

Am vrea să ilustrăm acest aspect stilistic cu citeva exemple desprinse dintr-un studiu laborios, întreprins de criticul Eugen Schileru asupra operii lui Thomas Mann (Biblioteca pentru toți, nr. 272, însumînd 35 de pagini).

Referindu-se, bunăoară, la ambivalente conflictuale caracteristice romanțic, autorul comentariului distinge, pe de o parte, „o atitudine de exaltare a trăirii în sferă estetică”, iar pe de alta, „bănuiala că o asemenea trăire atrăgește rădăcinile vitalității”. În alt punct al studiului și anume în locul în care se întreprinde analiza nuvelei Tristan, una dintre idei se exprimă o priet-o comparativă revelatoare: „Ironia difuză împregnează, ca o subterană pînză de opac, tatul”. Metafora însăși nu e ocială: „Uneori scheletul estic e mai pînă în sepișul sub carnea romantării” (ca în Buddenbrook).

I-am repropo, totuși, criticului, faptul că rezervă un loc mult prea larg în vocabularul său unor elemente imprumutate cu aspect cosmopolit, cum sînt: opazit, acceptant, olinează, torpare, companiune.

N. MIHAESCU

multe dulce

atit de alăimante ale aceleiași maladii de care suferă aliații unor critici literari.

Zice, de pilda, la un moment dat, autorul comentariilor: „Ideea poetico-filosofică despre dialectica dezbaterii între timpul implacabil și orb, care este de totdeauna, măsură ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...”

Dar, bombastic scriu și învinge timpul implacabil și orb care este de totdeauna... Se întoarce, apoi, măsura ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...

Dar, bombastic scriu și învinge timpul implacabil și orb care este de totdeauna... Se întoarce, apoi, măsura ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...

atit de alăimante ale aceleiași maladii de care suferă aliații unor critici literari.

Zice, de pilda, la un moment dat, autorul comentariilor: „Ideea poetico-filosofică despre dialectica dezbaterii între timpul implacabil și orb, care este de totdeauna, măsură ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...”

Dar, bombastic scriu și învinge timpul implacabil și orb care este de totdeauna... Se întoarce, apoi, măsura ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...

atit de alăimante ale aceleiași maladii de care suferă aliații unor critici literari.

Zice, de pilda, la un moment dat, autorul comentariilor: „Ideea poetico-filosofică despre dialectica dezbaterii între timpul implacabil și orb, care este de totdeauna, măsură ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...”

Dar, bombastic scriu și învinge timpul implacabil și orb care este de totdeauna... Se întoarce, apoi, măsura ca toate pușele alambicate să fie grabnic reficute, căci numai asigurîndu-le o substanță de ultimă reducere, sau, altfel spus, rezervîndu-le un loc de seamă în hăgăul său redus cu extremă austeritate, omul, fiind efemeră, va putea fi sigur că și-a arătat atribuțiile etermității...

(urmare din pag. 7)

ROMANUL

și problemele sale actuale

vechea și tragica problemă a înțelegerii și însușirii gândirii marxiste. Dar toate aceste momente foarte înalte ale literaturii noastre, nu puteau satisface pe deplin o epocă atît de complexă și atît de avidă de adevăr și cunoaștere. Roman cîerul au simțit acest lucru și intuiția lor a fost stimulată de îndemnul repetat ale partidului de a se apropia cu mai mult curaj și cu mai mult pasiune de clasa muncitoare. Cauze obiective, între care s-ar putea pomeni cunoașterea insuficientă a lumii muncitorești, au împiedicat nașterea pînă acum a

unor opere rezistente despre această lume. Impresia mea este că pe acest tărîm, romanul reprezentativ se lasă încă așteptat. Dar lipsa unor izbînzii categorice este compensată de spațiul mare pe care îl ocupă totuși literatura de acest soi. Nenumărate romane au pus în circulație și în discuția opiniei publice, păstrează în conștiința cititorului existența tipului de erou modern, omul care, după ce a parcurs drumul lung al luptei ilegale, și-a desena inegal cu clasele stăpînuitoare, punea, temelile unei așezări noi. O nouă morală, un nou mod de

convingătoare. Documentarea, care a fost și rămîne principialul mijloc de urmărire a fenomenului revoluționar, în continuă mișcare, a fost grăbită. Ne-am lăsat legați de iluzia că zelul și entuziasmul nostru pot înlocui experiența și cunoașterea. La aceasta a contribuit și faptul că unii redactori de reviste și edituri, unii critici, s-au arătat apărătorii zelosi ai eroului magician, al eroului care nu avea voie să mănice, să doarmă, să iubească, să aibă îndoieli și căderi, suferințe și bucurii personale. De această boală ne-am vindecat greu și este tot meritul partidului de a ne fi atras atenția asupra acestui anomalii. Cărți ca „Risipitorii”, „Facerea lumii”, sau „Vara otlenilor” oglindesc acest proces de descongestionare a prozei noastre. Din păcate, eliberarea de spiritul dogmatic, de scheme prestabilite, de acei didacticism plictisitor într-adevăr, i-a dus pe unii autori la extrema cealaltă, la literatura fără probleme sau cu probleme minore, la un egocentrism tot atît de plictisitor. Tendința firească spre o literatură de analiză, esuează adesea într-un sondaj artificial într-o cotrobăire și o speculare ari-

a judeca fenomenele etice și estetice, noi relații între oameni, în romanul românesc contemporan. Firește, fiind vorba de fenomene foarte complexe, în fond despre subtile probleme de conștiință, a le surprinde într-o imagine sintetică, e foarte greu. Nu sînt părtașul entuziaștilor acumulațiilor și al gestațiilor, dar trebuie să convenim măcar acum că fenomenele de structură sînt lașă greu surprinse și cristalizate în categorii. Aici stă, ezed, gresala unora dintre noi, în încercarea de a prezenta „tipuri” de eroi, înzestrîndu-i cu toate calitățile posibile, cu toate virtuțile, mici demeriuri fără prihană. În multe din lucrările noastre, eroul comunist este un spadasu miraculos. Un fel de Jean Marais, care rezolvă într-o singură noapte ceea ce revoluția rezolvă practic într-un deceniu și, oriicum, cu o strategie mai complicată. Cuși a fost posibilă o asemenea abateră de la legile elementare ale artei literare? După părerea mea, și atel firește (în teama de experiențe personale, cunoașterea insuficientă a mediului și a omului pe care voiam să-l zugrăviesc, lumina excesiv romantică și unilaterală în care l-am plasat, a dus la rezultate artificiale și ne-

dă a mșelui univers subconștient. Fenomenul s-ar putea discuta cu seriozitate, pentru că este vorba de scriitori talentați, unora foarte talentați și e păcat ca energia lor să se risipească în căutări sterile. Mirajul unor extravaganțe ostentative antifundamentale, duce la căutarea cu orice preț a unor tehnici noi. Dar se știe că tehnica în sine nu afrage în mod spontan și o problematică nouă. Cred dimpotrivă că dinamica socială, ca și filozofia scriitorului, temperamentul său, țesătura epică a subiectului cer și găsesc totdeauna tehnica cea mai adecvată. Paul Georgescu demonastră recent că în cadrul operei unui aceluși scriitor, în speță Rebreanu, coexistă romanul de creație cu cel de analiză. Este evident că tema și conflictul unui anume roman l-au dus pe Rebreanu la modalitatea cea mai potrivită. De aceea consider că romanul pe care îl așteptăm, indiferent de tehnica lui, trebuie să surprindă energia spirituală care a generat ascensiunea societății noastre. Nu cred că un prozator poate ochi patosul epocii lui, fără riscul de a rămîne o epigon sau un trist explozator de orizonturi haotice.

N. M.

